Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 9 (17132) | 1986 оной январиин 11, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

...ПСС-эй ЦК-гай ...ОЛИТБЮРОДО

...эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани боложо, ...иин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха, энээнэй тула ...гаа бүхы нөөсэнүүдые хэрэглэхэ талаар партийна ба ...ргануудай, профсоюзай, комсомолой организацинуу... ...алша коллективүүдэй бэелүүлхэ зорилгонуудые зүб... ...эбэ.

...нэй эрхэ байдалда продукциин шанарай асуудал ма... ...бодото ажал ябуулгын гол анхаралда табигдадаг ...жэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Эсэсэй эсэстэ энээн... ...бараанай ба хүн зониие хангалгын асуудалнуудаар ...ын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые, совет хүнүүдэй улам ...байгаа эрилтэнүүдые бүри гүйсэд дүүрэнээр хангалга ...ха байна. Ажалшадһаа ороһон олон тоото дурадхал... ...хараада абажа, ойрын сагта продукциин шанарые ...улгада үндэһэн хубилалтануудые түйлахын тула энэ ...р хүдэлмэрээ шангадхаха бодото хэмжээ ябуулга... ...абаха, эрхим шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, ...ухэлэй материалчуудые, машинануудые, түхеэрэлгэ... ...хүн зоной үргэнөөр хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэ... ...үсэбтэ даабаринуудаа имагтал дүүргэхэһээ гадна, ...дүүргэхэ шухала гэжэ мэдэрэгдэбэ. Үйлэдбэрилэгдэ... ...дукциин шанарые һайжаруулхын түлөө социалис му... ...ам үргэнөөр хүгжөөхэ, мүн ажалай бүтээсэ ехэдхэхэ, ...иин шанарые һайжаруулха арга олгохо эмхидхэлэй, ...кэ ба экономическа шухала эрхэ байдал байгуулхын ...едприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэжэл... ...биин харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэг...

...глэгшэдэй кооперациин ажал ябуулгые саашадань хүг... ...арижуулан һайжаруулха, СССР-эй Эдеэ хоолой про... ...бэелүүлгэдэ, хүдөө нютагта социально-экономическа ...уудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ зо... ...гоор КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй тог... ...алагдан абтаба. Энэ тогтоолоор хүдөөгэй хүн зоной ...л хангалгые саашадань һайжаруулха, кооперативна ...эй ба предприятинуудай материально-техническэ ...эхижүүлхэ, тэдэнэртэ транспортна хэрэгсэлнүүдые ...үгэхэ, мүнгэн һангай ба бусад шухала туһаламжа ...хэмжээнүүд хараалагдаба. Хүдөө ажахын продукт... ...удалдан абалгые үргэдхэлгэдэ, арадай хэрэглэмжын ...ехээр үйлэдбэрилгэдэ, мүн колхозой дэлгүүрнүүдтэ ...ивна эмхинүүдэй хүдэлмэриие нарижуулан һайжа... ...онсо анхарал хандуулагдаа. Тэрээнһээ гадна, энэ ...р эд хэрэглэгшэдэй кооперациин зарим шатын хү... ...эгшэдтэ ажалай түлбэридэнь нэмэлтэ булюу байл... ...хүнгэлэлтэнүүдые дэлгэрүүлхээр хараалагдана.

...урна зүгэй, Буряадай АССР-эй ба Шэтын областиин ...онуудта байрладаг предприятинуудай, эмхи зургаа... ...организацинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагша... ...н хүлһэндэ нэмэлтэ тогтоохо тухай КПСС-эй ЦК-гай, ...Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоол баталаг... ...а. Байгша оной эхинһээ хойшо тоологдожо эхилхэ ...иин таһалгаряагүй стажай түлөө эдэ нэмэлтэнүүд ...хо байна.

...албанда татагдаһан сэрэгэй алба хаагшадай үхи... ...дхэмжэнүүдэй хэмжээ дээшэлүүлхэ тухай, тэжээгшэ ...даһан аад, үхибүүдэйнгээ түлөө пенси абадаггүй, ...алдаһан эхэ эхэнэрнүүдтэ гүрэнэй тэдхэмжэнүүдые ...үлэхэ тухай правительствын дурадхалнууд һайшааг...

...н авиациин политическэ органуудые байгуулха тухай ...рииe Политбюро баталан абаба. Аэрофлодой пар... ...литическэ үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ...лгэдэ, партийна, комсомолой болон ниитын бусад ...эй ажал ябуулгые һайжаруулгада, ниидэлгэнүүдэй ...хангахын, хүдэлмэриин үндэр ехэ ашаг үрэ ба ша... ...хын түлөө тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй жаяг жура... ...жүүлхэ, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилго... ...дэ органууд бэелүүлхэ байна.

...й XXVII съездэ бэлдэлгэдэ, уласхоорондын эмхи... ...ет түлөөлэгшэдэй ажал ябуулгада, партиин кадрова ...бодотоор бэелүүлгэдэ хабаатай зарим асуудалнууд ...ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ мүн лэ зүб... ...гдэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

«КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1985 оной июлиин 12-то абаһан тогтоолтой зохилдуулан, һалбариие ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудта оруулха талаар РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын министерствын хүдэлмэри тухай» тогтоолые КПСС-эй Центральна Комитет баталан абаба.

РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын министерство һалбариие ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудта оруулха талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулжа байна гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Шэнэ эрхэ байдалда хүдэлдэг предприятинууд болон эмхинүүд 1985 ондо республика дотор хүн зоной һуудал байдал хангалгые һайжаруулгын дундуур хэмжээнһээ үлүү ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаһан байгаа.

Гэхэтэй хамта министерство болон нютагуудтахи тэрэнэй хүтэлбэрилгын зургаануудай хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутуу дунданууд ушарна. Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримые нэбтэрүүлгэ һалбариин хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлгэдэ, хүн зоной һуудал байдалые хангаха хэрэгые үргэдхэлгэдэ үшөөл ёһотой аша нүлөө үзүүлээгүй байһаар.

Үйлэдбэриие оньһон техникээр зэбсэгжүүлгэдэ, түрүү техникэ, ажалай эмхидхэлэй ба урмашуулгын түрүү арга онолнуудые нэбтэрүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагданагүй. Ажалшадай һуудал байдалые улам һайжаруулха, тэдэниие соёлой талаар хангалгын шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үндэһэн хубилалтанууд түйлагдабагүй.

РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын министерство шэнэ эрхэ байдалда таарамжатай хүтэлбэрилгын гурим болон онол аргануудые хангалтагүй удаӑһаар нэбтэрүүлнэ. Тодорхой эмхидхэлэй хүдэлмэри зарим ушарта саарһа эрээлэлгээр дүүргэгдэшэдэг байна. Ажахы эрхилэлгын шэнэ арга онолнуудта оролго хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые һурган бэлдэлгые, шэлэн ололгые, хүмүүжүүлгые һайжаруулгаар хододоо батадхагдадаггүй байха юм.

Зарим партийна комитедүүд, арадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд хүн зоной ажаһуудал хангалгын албанай предприятинуудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналтаяа һуларуулаа, ушаржа байһан дутуу дундануудтай эбсэжэ байнхай, промышленна предприятинуудта, барилганууд дээрэ, колхоз-совхозуудта хүн зоной ажаһуудал хангалгые хүгжөөлгэдэ ёһотой анхарал хандуулнагүй.

Дурсагдаһан дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүдые дары абахыень, ажалшадые хангалгын хэмжээе дээшэлүүлхын, эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхахын, ажалай материальна ба мүнгэн һангай нөөсэнүүдые ашаглалгые һайжаруулхын тула ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримай арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ эрилтэ КПСС-эй Центральна Комитет РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын министерствын коллегиин урда табиба.

һалбари дотор ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдые һайжаруулха талаар коммунист бүхэнэй оролдосотой хүдэлмэри ябуулхыень министерствын партийна бюродо, нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай партийна организацинуудта дурадхагдаа. Нэгэ нэгэндээ эрилтэ ехэтэй, дутуу дундануудта эбсэшэгүй байлгын оршон байдал коллективүүдтэ байгуулха талаар эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха. Уялгануудтаа хайша хэрэгээр хандадаг хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха.

Кадрнуудтай хүдэлмэрээ һайжаруулхыень, предприятинуудта үйлэдбэри доторой түсэблэлгэ болон ажахын тоосоое нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй ЦК РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын министерствые, автономито республикануудай Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын министерствэнүүдые, арадай депутадуудай хизаарай ба областной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүн зоной ажаһуудалые хангалгын управленинүүдые уялгалба. Ажахын тоосооной бригадануудые эдэбхитэйгээр байгуулха, ажалай эмхидхэлэй ба урмашуулгын бусад түрүү түхэл аргануудые хэрэглэхэ, ажалшадай ажаһуудалые хангалгын шанарые һайжаруулха эрилтэнүүдтэй тэдэниие нягтаар холбохо. Предприятинуудые оньһон техникээр зэбсэгжүүлгэдэ, хүдэлмэрилэгшэдтэ һуудал байдалай шухала эрхэ байдал байгуулгада үйлэдбэриин ба социальна хүгжэлтын фондын үүргые дээшэлүүлхэ.

Хүн зоной һуудал байдалые хангалгада ажахы эрхилэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень түбэй экономическа министерствэнүүдтэ болон албан зургаануудта даалгагдаа.

Хүн зониие хангалгада ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, тус һалбариин материальна баазые үргэдхэхэ, ажалшадай хүдэлмэриин газарта предприятинуудые олошоруулан хүгжөөхэ асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулхыень союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ, нютагай партийна ба совет зургаануудта дурадхагдаба. Ажаһуудал хангалгын албаниие мэргэжэл шадабаритай кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай саг үргэлжэ оролдолго гаргаха, хүн зоной ажаһуудал хангалгын хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдадаг эрилтэеэ шангадхаха шухала.

ҮНДЭР ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

Үнгэрһэн 1984—1985 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудай үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ амжалта түйлаһанайнь түлөө РСФСР-эй мал ажалай түрүүшүүлэй тоодо манай республикын түрүү малшадые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ һаяхан хэблэлдэ толилогдоо һэн.

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотын Соведүүдэй байшан соо республикын эрхим малшадта Эхэ ороной үндэр шагналнуудые барюулалгын баяр ёһолол болобо.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Бадиев, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов гэгшэд шагналнуудые барюулаа. Суглаарагшадай халуун альга ташалган доро Сэлэнгын районой Химнын совхозой ахалагша хонишон А. М. Акулов, Баргажанай совхозой ахалагша адуушан П. Е. Степанцов, Хяагтын районой Алтайн совхозой ахалагша хонишон Ц. Ж. Цыренжапов гэгшэдэй энгэрнүүдтэ Ажалай Улаан Тугай орденууд зүүлгэдээ. Мүн Прибайкалиин районой «Прибайкальский» совхозой һаалишан Н. Д. Пермякова,— Арадуудай Хани Барисаанай орденоор, Хурамхаанай совхозой хонишон Б. О. Бужиев, Захааминай районой Дүтэлүүрэй совхозой техник-урэжүүлэгшэ Л. Б. Доржиева болон бусад «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнагдаа.

Мал ажалай 33 түрүүшүүлдэ СССР-эй орден болон медальнууд барюулагдаһан байна.

Шагналда хүртэгшэдэй зүгһөө Яруунын районой «Коммунизм» колхозой хонишон Ц-Д. Ц. Митыпова, Сэлэнгын районой Химнын совхозой ахалагша хонишон А. М. Акулов, Түнхэнэй совхозой директор В. Ж. Сыренов гэгшэд үгэ хэлэжэ, Эхэ оронойнгоо үндэр шагналда хүртөөһэнэй түлөө Коммунис партидаа, Совет правительстводоо зүрхэнэй халуун баяр баясхалан хүргэжэ, энээндэнь харюу болгон, улам оролдосотойгоор ажаллаха, шэнэ амжалта түйлахын түлөө тэмсэхэ байһанаа мэдүүлээ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков тобшохон үгэ хэлэжэ, шагналда хүртэгшэдые халуунаар амаршалаад, шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ, 1986 ондо ажалдаа үшөө ехэ үрэ дүнгүүдые түйлахые хүсэбэ.

Шагналнуудые барюулгын үедэ КПСС-эй обкомой секретарьнар К. А. Албашеев, Ф. В. Ходаковский, облсовпрофой түрүүлэгшэ Н. А. Розанов болон бусад партийна, совет болон ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

ГАБШАГАЙГААР АЖАЛЛАНА

«КПСС-эй XXVII съездэ — габшагай ажалай 27 недели» гэһэн уряа доро хүдэлжэ байһан Холбоолжоной уурхайн нүүрһэшэд үнгэрэгшэ жэлэй туршада 2 миллион 962 мянган тонно ашаѓта малтамал олзоборилжо, түсэбтэ даабарияа, абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргээ һэн. Партиин съездын нээгдэтэр байгша оной хоёр һарын даабариие дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэдэнэр габшагайгаар ажаллана.

Анатолий Кузьмич Шевченко, Феоктист Николаевич Бакшеев, Сергей Владимирович Волков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг экскаваторщигуудай бригаданууд уурхайн коллективтэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй туг дээрэ үргэн ябана.

С. ДАМДИНОВ.

Малай үбэлжэлгэ—харюусалгатай хаһа

...Ү ЗЭРГЭДЭ ГАРАА

...хидхэгдэһээр орой... ...он жэл боложо «Большереченский» ...рһэн 1985 ондо ...гөө бүхы һалба... ...йн үрэ дүнгүүдые

...э, ороохо таряа... ...хын муу бэшэ ...а, адууһа малдаа... ...лгын үедэ хүсэд тэжээл бэлдэхээ ...вхозой һаалишад ...удалдаха жэлэйн... болзорһоонь 2 ...дүүргэжэ, даа... ...үүр 900 центнер тушаагаа. Шэнэ ...тээ эндэхид гү... ...удалдаха түсэбөө ...ухайгаа элидхээ

Түбхын түрүүн бүри нёдондо жэлэй эхинһээ хойшо эндэ һү һаалиие дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэй шанга мүрысөөн дэлгэрүүлэгдээ юм. Энээнтэй хамта тэжээл буйлуулха цех шэнээр түхеэржэ, малда тэжээл хубаарилжа үгэхэ оньһонуудые тодхоод, шанаржуулагдаһан, шэмэтэй үбһэ, һолоомо, силос, талха таряае үнеэдтээ эдюулдэг болоо. Гадна зунай бэлшээриин үедэ үнеэдые хээрэнь байлгаад оньһон аргаар һааха агрегат тодхоо, малаа түхэрэн сүүдхэдэ адуулдаг болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар жэлэй ямаршье һарада үнеэдһээ һү ехээр абадаг болоһон байна. Истогой фермын һаалишад Г. М. Лагерева, Н. М. Бабинцева, Н. Н. Насонова, Т. С. Суранова гэгшэд нёдондо түрүүшынхеэ тус тустаа үнеэн бүриһөө 3.000 килограммһаа дээшэ һү һаагаа.

Үнгэрһэн жэлһээ эхилжэ, һү һаалиин фермэ болон үхэрнүүдые шахалгын гүүртэнь хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ иланганая мал ажалайнгаа ашаг үрые улам дээшэлүүлхын тула совхозойхид тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна. Тэжээл шанаржуулха, холихо тусхай шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо, шэнгэн бурдууг бэлдэхэ цех бии болгохо хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Энэ жэлдэ фермэ шадар һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгогдохо юм.

А. ХАЛТУЕВ.
Кабанскын район.

ЭРШЭЕЭ АЛДАХАГҮЙБДИ

һаяхан үдэшэгдэһэн 1985 он манай коллективтэ, ходо гээгдэжэ ябадаг тоотой байһан бүхы колхозоймнайшье һаалишадта яһала урагшатай һайн жэл байгаа гэжэ хэлэхээр.

Ажахы үнгэрһэн жэлдэ бүхыдэнь 7 800 гаран центнер һү гүрэндэ худалдажа, бүхы табан жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энээндэ манай нэгэдэхи фермынхид горитой хубита оруулаа гэжэ омогорхон мэдүүлхэ эрхэтэйбди.

Юуб гэхэдэ, манай һаалишад һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэбтэ табан жэлэй даабариие 110 процент дүүргээ. Фермын түрүү һаалишан Дулма Дылыкова нёдондо үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 2 440 үлүүтэй килограмм һү һаажа, ажахы соогоо мүрысөөндэ шалгаржа гараа.

Тэрэшэлэн манайдашье, хоёрдохи фермэдэмнайшье һайн үрэ дүнгүүдые түйлаһан һаалишад үсөөн бэшэ. Тэдэнэй дундаһаа Валентина Дабаева, Ирина Аюрова гэгшэдые онсо нэрлэхээр.

Гараад байгша шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн, һү ехээр һаахын түлөө һаалишад, малшаднай улам габшагай шангаар хүдэлжэ байна. Мүнөө январиин түрүүшын янгинама хүйтэн үдэрнүүдтэшье манай фермынхид үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлжэ, тус бүриһөөнь сүүдхын 6,5—7 килограмм һү абана.

Т. СОКОРЕВА,
Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша.

ҮХЭРНҮҮДЭЙНГЭЭ ШЭГНҮҮРЫЕ НЭМЭЭНЭ

...на» колхоздо Ва... ...лкина, Людмила ...шэд малшадаар ...лдэг болонхой. ...ша бэрхэ эхэнэр... ...э мал шахан тар... ...тэ үнгэрһэн жэлэй ...үгэһэн байна.

...лжэлгын үедэ тэ... ...р харууһална. Эдэ ...гагдаһан ажалдаа ...андадаг, гүүртыч... ...айнаар харууһалхые ородолдог, тэдэнэйнгээ шэгнүүрыень хододоо нэмээжэ шададаг юм. Мал адуулагшад үнгэрһэн жэлэй эсэсэй һарын дүнгөөр гүүртынгээ хашарагай тус бүриин шэгнүүрыень сүүдхэдэ дунда зэргээр 1096 граммаар нэмээһэн байна.

Гүрэндэ мяха худалдаха нёдондоной түсэбэй дүүргэлтэдэ нүхэд Кобылкинагай, Казаковагай оруулһан хубита нилээд ехэ. Тэдэнэр энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэжэ, хашараг, буруунуудайнгаа шэгнүүрыень үбэлэй һаранuудта нэмээхээр хараална.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

...ОЙ 1100 ГРАММААР

...ээлжээтэ съез... ...эрхим амжал... ...түлөө социалис ...хам оролсоһон ...йоной Кировэй ...совхозой Харга... ...лениин үхэршэн ...битуевич Гомбо... ...ртал бүхэндэ го... ...лта түйлана. Жэшээлбэл, энэ нүхэрнай шахан таргалуулхаар даажа абаһан һүрэг үхэрнүүдээ үбэлэй һаранuудта һайнаар харууһалжа, шэгнүүрыень горитойхоноор нэмээнэ. Үнгэрһэн декабрь һарада Хубисхал Гомбоевой харуулһан мал шэгнүүрээ туд бүрээ хоногой 1.100 граммаар дээшэлүүлээ юм.

Хубисхал Хубитуевич совхоз соогоо эгээл дүршэл шадабаритай үхэршэдэй нэгэн гээшэ. Мал харууһалха ажалда эгсэ 12-дохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байһан энэ нүхэрнай мүнөө 228 хашараг шахан таргалуулна. Дүршэлтэй малшан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө бүхы шадабаряа гарган ажаллана.

Н. ДЫМБРЫЛОВ.

1. НЭГЭЛ ГАЗАРАЙ ЭЭЗД

Үнгэрэгшэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Хориин районой Хүрбын совхозой ажалшад горитой амжалтануудые түйлаа. Хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэн, тарялан, сабшалангай ургасые нилээд дээшэлүүлжэ, адууһа малһаа ашаг шэмэшье ехээр абажа шадаһан байна. 1983 — 1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ совхозой малшад һайнаар хүдэлжэ, Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илалта түйлаад, ажахынь КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртөө, ВДНХ-гай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ һэн.

һаяхан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар РСФСР-эй мал ажалай бусад түрүүшүүлтэй хамта совхозой директор П. К. Дубинин «Ажалай шэн габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаа.

Эдэ бүхы амжалта, илалтанууд совхозой ажалшад, малшадай үнэн шударгы, габшагай ажалай ашаар түйлагдаа гээшэ. Зон нүхэдтөө һайн һайхан ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, үндэр үрэ дүнгүүдые түйлажа ябадаг түрүүшүүл, нютагайхидайнгаа ёһотойл омогорхолынь болоһон хүнүүд эндэ олон. Жэшээнь, механизаторнууд, залуу коммунист В. Д. Доржиев, мүн Анатолий болон Галина Еронтьевтон, малшад Д. Е. Лундуков, В. Н. Доржиев, һаалишад Н. Г. Барышевцева (зураг дээрэ), Д. Е. Дабаева, М. В. Мухамедзянова, Ф. А. Бариева, хонишон Ф. М. Загидулин болон бусадые онсолон нэрлэхэ шухала.

Буряадай АССР-эй габьяата механизатор, Арадуудай Хани Барисаанай орденто Х. Н. Бадмацыреновэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадынхид хамтын подрядаар хүдэлжэ, нёдондо тарялангай гектар бүриһөө 21 центнер ороохо ургуулжа абаа.

Мүнөөдэр манай газетын хуудаһануудта энэ ажахын түрүү хүнүүд тухай хөөрэһэн фоторепортаж толилогдобо.

Галаутдин Загидулин Фания нүхэртэеэ (зураг дээрэ) табадахи жэлээ эхэ хонидые харууһална. Эдэнэр дааһан ажалдаа бүхы хүсэл оролдолгоёо, хаба шадалаа зорюулан хүдэлжэ, богонихон болзор соо хонишодой орёо бэрхэтэй мэргэжэлые эрхимээр шудалаа. Тиигэжэ тэдэнэр һүүлэй жэлнүүдтэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Жэшээнь, нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга абажа томо болгоо, хурьган бүхэнөө 21 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаагаа юм.

Шэнэ арбан хоёрдохи жэлдэ Загидулинтан ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые үшөөл дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхээр зоригжонхой. Мүнөө үбэлэй үедэ түл абалгада бүхы юумэеэ һайнаар бэлдээ, эхэ хонидоо тобир һайн байлгана.

ҮҮСХЭЛШЭД ҮГЭДӨӨ ХҮРЭНЭ

...хүйтэн амитай ...амнай самнажа ...ань, Хэжэнгын ...һабарилгын мас... ...соо ёһотойл ха... ...эг дундаа. Энэнь... ...ой. 1986 оной ...илгын хүдэлмэридэ машина, техникые хаһа сагтань, һайн шанартайгаар заһабарилха гэжэ эндэхид район соогоо социалис мүрысөө үүсхэһэн байна бшуу. Эгээн түрүүлэн эндэхи механизаторнууд хүрьһэ элдүүрилхэ болон тарилга хэхэ агрегадуудаа заһабарилжа бэлэн болгоо. Тусхайлбал, заһабарилагдахаар хараалагдаһан 32 сеялкэ, 33 культиватор болон плуг сүм заһабарилагдажа дүүргэгдээ.

Тэрэшэлэн урид табигдаһан заһабарилгын графигһаа уридшалан, үшөө 36 трактор, таряа хүряалгын 10 комбайн бэлэн болгогдожо, туршагдаад байна.

Заһабарилгын хүдэлмэридэ хабаадажа байһан механизаторнуудай дунда ажалай журам бэхижүүлхэ, технологическа гурим, эмхидэл һайжаруулха талаар совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэдэй комитедэй зүгһөө ехэ оролдолго гаргагдаа. Машинно-тракторна мастерскойн дэргэдэ эмхидхэгдэһэн столоводо механизаторнууд үдэртөө халуун эдеэ хоолоор хангагдана. Гадна совхозой бусад отделенинүүдһээ заһабарилгада хабаадуулагдаһан механизаторнуудые тусхай автобусоор гэртэһээнь асардаг, абаашадаг юм. Мүн эндэ механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсанууд эмхидхэгдэнхэй.

Ш. ГОМБОЕВ.
Хэжэнгын район.

ПАРТИЙНА ЖАБАЙДАЛ

МҮНӨӨ САГАЙ ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР

(РЕСПУБЛИКЫН ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДТА БОЛОЖО ҮНГЭРЬЭН ТООСООТО-ҺУНГАЛТЫН КАМПАНИИН ДҮНГҮҮД)

ОБЛАСТНОЙ партийна организацида тоосоото-һунгалтын партийна суглаанууд, городской болон районно партийна конференцинүүд боложо үнгэрбэ. Январь һарын тэн багаар областной партийна конференци болобо. Ингэжэ КПСС-эй XXVII съездэ бэлдэлгын эмхидхэлэй шухала хүдэлмэриин ехэнхи хубинь дүүрэбэ гэхэдэ.

Республика соо үнгэргэгдэһэн тоосооото-һунгалтын кампани хадаа КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй табиһан эрилтэ ёһоор, — партийна организацинуудай, [illegible] хүтэлбэрилхы органуудай ажал ябуулгада үнэн зүб, шууд сэхэ, шүүмжэлхы [illegible] сэгнэлтэ үгэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1985 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд, КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, хубилалтануудые оруулһан партиин Уставай, 1986—1990 онуудай, мүн 2000 он хүрэтэрхи үеын СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай проектнүүд партийна суглаанууд, конференцинүүдэй хүдэлмэридэ [illegible] үүргэ дүүргэһэн байна.

Тоосоото-һунгалтын суглаанууд партийна 1778 бүлэгүүдтэ, 908 цехоэ, 1509 эхин парторганизацинуудта болоо һэн. Бүридхэлдэ байһан бүхы коммунистнуудай 95 процентнь суглаанда ерэһэн, суглаанда хабаадаһан дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь үгэ хэлэһэн байха юм. Загарайн, Хойто-Байгалай, Прибайкалиин, Октябрьска районуудай партийна бүлэгүүдэй суглаан һайн бэлэдхэлтэйгээр, эмхитэйгээр, болоо юм гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Тоосоото-һунгалтын кампани ябаха үедэ партийна 34 бүлэг шэнээр эмхидхэгдээ һэн. Энэ хадаа КПСС-эй горкомуудай, райкомуудай, мүн партком болон партбюронуудай үйлэдбэриин коллективүүдтэ үзүүлдэг партийна нүлөө үргэдхэхэ асуудалда анхарал хандуулдаг байһанай бодото гэршэ болоно бшуу.

Жэшээнь, Загарайн районой партийна 83 бүлэг байгуулагдаад. Тэдэнэй 34-ниинь бригаданууд дээрэ [illegible]. Партгруппоргнүүдэй гурбанай хоёр хубинь хүдэлмэрилэгшэд болон колхозшад. Прибайкалиин районой [illegible] бүлэгүүдэй 25-ниинь [illegible]. Улаан-Үдын [illegible] комбинадай нэгэ [illegible] риин «А», «Б» халаануудта һүүлэй үедэ ажалдаа хожомдожо ерэлгэ, һаатаалга үзэгдэхэеэ болинхой. Энэ хадаа партийна бүлэгүүдэй эдэбхитэдэй хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ байгуулагдаһан партийна бүлэгүүдэй суглаанууд эмхитэйгээр, хэрэг шиидхэлгын шэнжэтэйгээр үнгэрһэн байна. Һү һаалиин фермэнүүд дээрэ мүнөө партийна 205 бүлэг хүдэлнэ. Тэдэнэй диилэнхи олониинь коллективые эмхидхэгшэ, толгойлогшо хүсэн боложо шаданхай. Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой Ангирай, Хурамхаанай совхозой Доодо-Хурамхаанай, Тарбагатайн районой «Маяк» колхозой Десятниковска һү һаалиин фермэнүүдэй партийна бүлэгүүд сагүргэлжын, залан шууд хүдэлмэри коллективэйнгээ дунда ябуулжа байдаг юм. Районуудай һаалишадай дунда эмхидхэгдэһэн съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ эдэ фермэнүүдэй һаалишад эхи табинхай, түрүүлжэ ябадаг шуу. Малшад-коммунистнууд гансал һайн юумэнүүд тухай, туйлаһан амжалта тухайгаа тогтоһон бэшэ, мүн дутуу дунданудгаа элирхэйлһэн, ажалай эмхидхэл болон эрхэ байдал һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулһан байна.

Цехоэ болон эхин парторганизацинуудай тоосоото-һунгалтын олонхи суглаанууд һайн бэлэдхэлтэйгээр, коммунистнуудай үргэн хабаадалгатайгаар үнгэрөө һэн. Энэ талаар партиин горкомууд, райкомууд, мүн партком болон партбюронууд үргэн оролдолго гаргаа. Гэбэшье зарим [illegible] шухала асуудалнуудта анхарал һулаар хандуулагдаһан болоно, дутагдалнууд ушарһан байна.

Суглаануудай дээрэ сэхэ шууд, бодото байдалда зүб сэгнэлтэ үгэһэн хөөрэлдөөнүүд болоо гэжэ тэмдэглэмээр. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, техническэ талаар зэбсэглэлгые, эрдэм болон техникын түгэмэл [illegible] нэбтэрүүлхэ асуудалнуудта горитой анхарал хандуулагдаа. ЛВРЗ-гэй [illegible] цех [illegible]. Ушарнь тиимэһээ тэндэхи коммунистнууд хүтэлбэрилэгшэдэй хангалтагүй хүдэлмэриие эрид шүүмжэлһэн [illegible] анхарал хандуулаа.

Селенгинскын ЦКК-гай коммунистнууд предприятиин үйлэдбэриин байдалай бирагүй ушарые ехэ һанаа зобонгёор тэмдэглээ һэн. КПСС-эй гэшүүд К. И. Слепнев, В. М. Котов болон бусад [illegible] гэхэ мэтын шухала асуудалнуудта [illegible].

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын, «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин, «Жилгражданстрой» трестын Гусиноозерскын ГЭС-эй барилгын управлениин коммунистнууд тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэриие үрэ дүнгүүдые шүүмжэлхы шэнжэтэйгээр зүбшэн хэлсээ. Тэбэгэлдэ, барилгын олон эмхинүүд табан жэлэй даабарие дүүргэжэ шадаагүй бшуу.

Республикын колхоз болон совхозуудай коммунистнууд тоосоото-һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ хүдөө ажахын кампанинуудай ябаса тухай, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай, дотороо бии болоһон ломжонуудые хэр элсүүлжэ байһан тухай асуудалнуудаар горитой хөөрэлдөөн болоо һэч. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой 1-дэхи отделенидэ болоһон тоосоото-һунгалтын суглаанда хабаадагшад ямар ушарһаа коллективэй ехэ гээгдэлдэ ороһые элирхэйлхые хүсэһэн байха юм. Тиихэдээ мал ажал дээрэхи ажалай эмхидхэл муу байдалтай, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэнэгүй, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагданагүй гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Тэрэшэлэн Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой партбюрогой, Хойто-Байгалай районой «Победа» колхозой партбюрогой хүдэлмэри ехээр шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Үнгэрхэдөө, «Победа» колхозой партбюрогой тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэридэ коммунистнууд «хангалтагүй» гэһэн сэгнэлтэ үгэбэ. Энэ хадаа һанаа зобоомоор ушар болоно бшуу.

Суглаанууд дээрэ захиргаанай ажал ябуулгые, аппарадай хүдэлмэриие хинаха эрхэтэй комиссинууд тоосоһон байха юм. Партийна организацинуудта 1580 иимэ комиссинууд байгуулагданхай һэн. Тоосоото үедэ үшөө 120 комисси шэнээр эмхидхэгдэз. Тэдэнэй диилэнхи олониинь [illegible].

Тоосоон ба һунгалтын үедэ партийна организацинуудай [illegible] үнгэргэгдөө. Бүхы делегадуудай зургаан процентнь тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна. Конференциин делегадууд КПСС-эй XXVI съездын болон партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые нарин нягтаар шэнжэлэн үзэхэһөө гадна бии байгаа дутуу дунданудаа элирүүлһэн, социально-экономическа асуудалнуудта шэнээр хандажа байһан мүнөө үедэ партийна хүдэлмэриин онол арганудые шэнэлэн хубилгаха хэмжээнүүдые хараалһан байха юм. Зарим һалбаринуудай арадай ажахын түсэб дүүргэхэгүй шалтагаан элирүүлэгдэжэ, шанга шүүмжэлэл хэгдээ. Үйлэдбэриие эрдэм-техникын үндэһэ һуури дээрэ хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, продукциин шанар һайжаруулха, һэльбэн шэнэлэлгын хэмжээе үргэдхэхэ, барилгын болзор түргэдхэхэ, элдэб юумэ алмаха, арьбадхаха, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргалгые дээшэлүүлхэ гэхэ мэтын гол асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха гэжэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, КПСС-эй Уставай, 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай проектнүүд ажалша коллективүүдэй бодото ажал хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор зүбшэн хэлсэгдэжэ, нэгэн дуугаар дэмжэгдэһэн, шухала һанамжа, дурадхалнууд оруулагдаһан байха юм.

Олон промышленна предприятинуудта продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн удаанаар ургана, ажалай бүтээсэ дээшэлнэгүй, фондын ашаг үрэ доогуур гээд Улаан-Үдын городской Железнодорожно, Кабанскын, Загарайн районно конференцинүүд дээрэ хэлэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ локомотивваго̆н заһабарилгын заводто һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэ 10 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна. Гэбэшье гараар хэгдэдэг хүдэлмэриин хэмжээн үсөөрөөгүй. Конференцинүүд дээрэ үгэ хэлэһэн олон делегадууд энээниие гэршэлээ.

Хяагтын, Прибайкалиин, Захааминай районно партконференцинүүдэй тоосоото элидхэл соо болон үгэ хэлэгшэдэй зүгһөө элдэб материал алмаха, арьбадхаха, үйлэдбэри дээрэ һаадгүйгөөр ажаллаха эрхэ байдал байгуулха талаар дутуу дунданудтай байһан предприятинуудай барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд шүүмжэлэгдээ.

Конференцинүүд дээрэ капитальна барилгын асуудалнууд эрилтэ ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэгдээ. Улаан-Үдэ, Гусиноозерск, Северобайкальск хотонуудай барилгын эмхи зургаанууд гол фонднуудые ашаглалгада оруулха талаар даабарияа дүүргээгүй байха юм. Эдэ городууд олон районуудта гэр байра, соёлой болон бэшэшье зоной хэрэглэмжын объектнүүдые бариха даабари дүүргээгүй. Энээнэй гол шалтаганууд гэхэдэ, барилга дээрэ хүдэлмэриин эмхидхэл һула, барилгын материалнуудаар хангалга муу, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри баһал муугаар ябуулагдана. Улаан-Үдын городской конференцидэ хабаадагшад гэр байрануудые дулаагаар хангаха, коммунальна ажахые саашаданьхүгжөөхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулаа. Тиихэдэ транспортын, худалдаа наймаа, соёлой болон хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын бусадшье эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухай конференцинүүд дээрэ талаһаа зүбшэн хэлсэгдээ.

Худөөгэй районуудай партийна конференцинүүдэй делегадууд худөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай ехэ һанаа зобонгёор хэлээ. Республикын колхоз, совхозуудта үгтэһэн зөөри зөөшын аша үрэ удаанаар харюулагдана. Гүрэндэ мяха, һү худалдаха табан жэлэй түсэб олон ажахынууд дүүргээгүй. Худөө ажахын үйлэдбэриие хуушанай онол арганудаар саашадань хүтэлбэрилжэ болохогүй гэһэн тобшолол конференцидэ хабаадагшад хэһэн байна. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, тарялан болон сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, эрдэмэй үндэһэ һуури дээрэ үндэһэлһэн газар элдүүрилгын гурим нэбтэрүүлхэ, малай үүлтэр һайжаруулха, хамтын подряд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха тухай конференциин делегадууд хэлээ. Тэрэшэлэн худөө ажахын экономикые партийна талаар хүтэлбэрилгын онол арганудые шэнэлхэ, худөө ажахын мэргэжэлтэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ тухай тэдэнэр тогтоо.

Олон конференцинүүд дээрэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд даалгагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг, этигэл найдабари харюулжа шадахагүй хүнүүдые сүлөөлхэ тухай хэлээ. Тиихэдээ хүтэлбэрилхы кадрнуудта, бүхы коммунистнуудта шанга эрилтэ табиха, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэл хүгжөөхэ тушаа тэмдэглэгдээ. Эндэһээ уламжалан, гурим журам бэхижүүлхэ, захиргаанай ажал ябуулгые хинан шалгаха, партийна зэргэ бэхижүүлхэ, олошоруулха, ажалша коллективүүдэй болон ниитын ажабайдалда коммунистнуудай түрүү ябаха үүргэ дээшэлүүлхэ, партийна эхин организацинуудай эрхые дүүрэнээр хэрэглэхэ хэмжээнүүд зүбшэгдэһэн байха юм.

Мүнөө үедэ табигдажа байһан шэнэ эрилтэнүүдэй ёһоор, нютагай Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой болон бусад организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ элидхэлшэд болон үгэ хэлэгшэд ехэ анхарал хандуулаа.

Партийна организацинуудай үзэл сурталай хүдэлмэридэ ехэ хубилалтануудай боложо байһан тухай үгэ хэлэһэн олон делегадууд тэмдэглээ. Гэхэтэй хамта зарим делегадууд олон коллективүүдтэ лекторнууд болон политинформаторнуудай үшөөл үсөөн ябадаг байһые заагаа. Энэ хүдэлмэридэ хуушарһан, нэгэ адли онол арганудһаа үшөөл арсагдаагүй байһаар. Зарим хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан хүнүүдтээ хүрэжэ ошонгүй үлэшэнэ. Бүхы хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бригада, фермэнүүдтэ, ажалша коллективүүдтэ сэхэ ябуулха гэшэ шухала. Загарайн, Яруунын, Ивалгын районно партийна конференцинүүд дээрэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ шэнэ, аша үрэ ехэтэй онол арганудые олохо, мүрысэгшэдые моральна, материальна талаар зүбөөр урмашуулха тухай һонирхолтой дурадхалнууд оруулагдаа.

Тэрэшэлэн Улаан-Үдын городской, Бэшүүрэй, Зэдын районно партийна конференцинүүд дээрэ ажалша коллективүүдэй, зарим һалбаринуудай бодото ажал хэрэгүүд, партийна хүсэеэ тааруулан табиха, үйлэдбэриин доодо шатын коллективүүдтэ партийна нүлөө бэхижүүлхэ асуудалнуудые һайнаар шэнжэлнэгүй гээд зарим партийна комитедүүдэй бюро, таһагууд шүүмжэлэгдэһэн байна. Зарим партийна комитедүүд совет органуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үүргэ дүүргэхэ заншалаа орхёогүй байһаар. Тиихэдэ тэдэнэр гээгдэлдэ ороһон коллективүүдтэй хүдэлхэдөө, һунгагдамал партийна эдэбхитэдые муугаар хэрэглэнэ.

Партийна конференцинүүдые бэлдэхэ, үнгэргэхэ талаар дутуу дунданууд бии байгаа гээд тэмдэглэхэ шухала. Баргажанай, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин конференцинүүдэй зарим делегадууд амжалтанууд тухайгаа хэлээд, (бии байһан дутуу дунданудаа шүүмжэлээгүй байха юм. Зарим элидхэлнүүд болон делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо гүрэнэй түсэбэй дүүргэгдээгүй байһан ушар, тэдэнэй шалтагаан хэлэгдээгүй, бодото гэмтээшүүл нэрлэгдээгүй байна. Мүн баһа политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дутагдалнуудта анхарал багаар хандуулагдаа.

Партийна бүлэгүүдэй, цеховэ парторганизацинуудай суглаанууда, районно болон городской конференцинүүдтэ партиин райкомууд, горкомууд болон обкомой секретарьнар, бюрогой гэшүүд, бэшэшье республикын министерство, албан зургаануудай, ажахын органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа. Тэдэнэр партийна организацинуудай хэһэн хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр, шэнжэлхы ёһоор хаража үзэхэдэнь туһалаа.

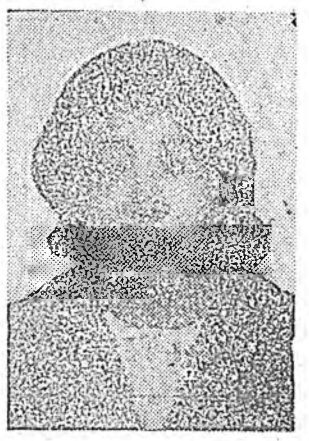
Тоосоото-һунгалтын үедэ 4 мянган шүүмжэлхы ажаглалта болон дурадхалнууд областной партийна организацида оруулагдажа, тэдэнэй гурбан хубинь бэелүүлэгдэнэ. Гэбэшье тэдэниие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар үшөөл ехэ юумэн хэгдэхэ байна. Коммунистнуудай оруулһан дурадхалнуудай ёһоор экономикые, социальна болон соёлой хүгжэлтые партийна талаар хүтэлбэрилгын онол арганудые саашадань нарижуулан һайжаруулха, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы арганудые еша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, хүн зониие эдэбхижүүлхэ хэмжээ ябуулганудые партийна эхин организацинуудай партбюронууд, парткомууд, райкомууд болон горкомууд хараалжа бэелүүлхэ ёһотой.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин, октябриин (1985 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо тон ехэ орёошье зорилгонууд табигдана. Тэдэ партийна хүтэлбэридэ шэнэ, бүри үндэр эрилтэнүүдые табижа, бүхы партийна хүдэлмэридэ шэнээр хандахые уялгална бшуу. Тоосоото-һунгалтын суглаануудые, партийна конференцинүүдые үнгэргэлгэ партийна организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхада, шэнэ табан жэлэй эхинһээ түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэдэ, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэдэ туһалха байна.

Б. АЮРОВ,
КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТКОНФЕРЕНЦИИН Д[...]

АБЬЯАСТАЙ Д[...] ТАТЬЯН[...]

Залуу наһан залитай, далитайл даа! Татьяна басаган наймадахи класс дүүргэһэнэй удаа хэн, юун болохо тухайгаа бодомжолоод үзэһэн байха. Инженер, врач, багша... Али мал харууһалагша болоходо ямар бэ? Тэдэнэр үглөөнэй наранаар ажалдаа гараад, үнэгэнэй харанхы болоходо гэртээ орожо ерэдэг ха юм. Гэбэшье, тэдэнэй ажал бусадай ажалда орходоо һураггүй хүндэтэй, үнэ сэнтэй. Юундэб гэхэдэ, хүн бүхэндэ үдэр бүри эдеэ хоол — мяха, һүн, хилээмэн хэрэгтэй! Тиимэһээ худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд амин шухала зүйл — эдеэ хоол үйлэдбэрилдэг зон шуу. Худөө ажахыда одоол эгээл бэрхэ, эгээл зориг ехэтэй хүнүүд ажалланал даа. Татьяна элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдые тоолоһоор, нэгэ мэдэхэдээ, гэрэйнгээ богоһо алхажа ябаба. Эхэнь басагаяа хүлеэжэ ядангяар:

— Иимэ орой болотор хаана ябанабши даа? — гэбэ.

— Кинодо ошооб. Удхыень хөөрэхэм гү?

— Үгы, стол дээрэхи айрал эдеэд, амаржа унта. Үглөөгүүр эртэхэн һэрюулхэб,— гэһэн харюу таһалга сооһоо дуулдаа һэн.

Үнэхөөрөөшье, үглөөгүүр эхынгээ һэрюулэмсээр, Татьяна хүл дээрээ харайжа бодобо.

— Дулаахан хүнжэлһөө гараха дурамни үгышэг байба. Ямаршье хүн нойртоо мэдүүлжэ байхагүй, тэрэ нойроо булиха зоригтой байха ёһотой бэшэ гү? — гэжэ басаганиинь хубсалха үедөө эрхэлһэн шэнгеэр хөөрэбэ.

— Тиимэл ааб даа. Бэрхэш лэ, басагамни,— гэжэ Рыгзэма Цыңгуевна магтаадхиба. Тиихэ зуураа тэрэ басагандаа хандажа:

— Совхоз соогоо ажаллабалшни зүйтэйл байха һэн. Теэд саашань һурахам гэнэш. Тэрэшни ямар техникум юм? — гэбэ.

— Ивалгын лугомелиоративна техникумдэ һурахаяа ошохомни. Эндэхи, Асагадай, Арбижалай наранда шарлашадаг газарыетнай намаглаха болоторнь уһалаад, үбдэгсөө хүрэтэр ногоо ургуулдаг болохобди. Этигэнэгүй гүт? — гэжэ басаганиинь энеэбхилжэ байба.

— Заа, ойлгосотой. Ошоёл даа, үнеэдээ һаахаяа,— гэжэ эхэнь урин дулаахнаар хэлээд, һуулгаяа гартаа барижа гараба. Уданшьегүй эхынгээ хойноһоо басаган фермэ тээшэ гэшхэлээ һэн.

...Татьяна шалгалтаяа амжалтатайгаар дабажа, Ивалгын техникумдэ һуража эхилбэ. Теэд тэндээ жэл тухай һураад, гэртээ бусажа ерэлэй: тэрэ ажаллаха гэжэ шиидэһэн байгаа бшуу.

Түрэл Эрхирэгээ Татьянын бусажа ерэхэдэнь, хүүгэдэй шэнэ саад нээгдэнхэй, хүмүүжүүлэгшэд хэрэгтэй болоһон байба. Журам заршамтай, томоотой зантай Татьянада хүмүүжүүлэгшээр хүдэлхыень дурадхаба.

Хүмүүжүүлэгшэ, багша... Хэзээ нэгэтэ элдэб мэргэжэлтэд тухай бодомжолдог, шэлэдэг тухайгаа хаа-я толгойдоо оруулаад, энеэбхилхэ дураниинь хүрэхэ. Гүлмэр залуу ябахадаа, алдуу, эндүүтэйшье бодолнуудта абтажа болоо. Зүгөөр «Партиин гэшүүн үйлэдбэриин эгээл хүшэр газарта хүдэлхэ, бусадта үльгэр жэшээ харуулха ёһотой» гэжэ тэрэ нэгэтэ өөртөө, удаань партийна суглаан дээрэшье хэлэһэн байха.

Нэгэтэ Татьяна эхэдээ иигэжэ хэлээ һэн:

— Бишни фермэдэ һаалишанаар ажаллаха тухай совхозой дирекцидэ мэдүүлгэ үгэхэмни. Юун гэжэ һананаш?

Түрэл совхоздоо 40 жэлэй туршада эрхимээр ажаллаһан эхэнь — Рыгзэма Цыңгуевна Дабаева — басаганайнгаа дурадхалые үнэн зүрхэнһөө һайшаагаа бшуу.

Татьяна бага наһанһаа эхэдээ туһалжа, һаалишанай ажалай амта таниһан тула шэнэ ажалдаа нэгэшье ядалсахагүй гэжэ мэдээжэ байгаа. Уданшьегүй совхозынь бусад залуушуултай хамта Татьяна Нимбуевнае машинаар һү һаадаг операторнуудай нэгэ һарын курсада Улаан-Үдэ эльгээгээ һэн.

Тэрэ үезр Эрхирэгтэ томо гэгшын һүнэй комплекс баригдажа дүүрэбэ. Түс комплексын бүхы ажалынь оньһон хүсөөр хэгдэхэ. Нэгэ кнопко дарахадань, һүн далай сорһоор урдажа байха, удаадахи кнопкын ашаар уһан урдажа ерэхэ, гурбадахи кнопко дайрахада — үнеэдэйнь шэбхэ арилгагдажа байха гэхэ мэтээр нютагай хүнүүд хөөрэлдэдэг болобо. «Тиимэ һаа, һүрхэй бэлэй», —гэжэ Татьяна һанажашье болоо.

Зүгөөр Татьянын оператораар ажаллажа эхилхэдэ түрүүшээр яһала зохид һэн: машинаар үнеэд һаагдадаг, наг шэбхэншье оньһон түхеэрэлгын хүсөөр сэбэрлэгдэдэг һэн. Энэнь удааншье үргэжэлөөгүй: элдэб шалтагаанһаа боложо, комплексын хүдэлмэри «унтаржа» эхилээ бшуу. Тиимэһээ мүнөө дээрээ бүхы хүдэлмэринь бар хүсөөр хэгдэнэ. Татьяна Нимбуевнагай тайлбарилһанай ёһоор, запасной частьнууд, бэрхэ механигууд, эмхидхэгшэд дутална. Совхозой дирекци, инженернүүд болон зооветмэргэжэлтэд комплексын хүдэлмэри һайжаруулха тушаа ехэ оролдолгошье гарганагүй, хэбэртэй.

Татьяна Нимбуевна олон жэлэй туршада эрхимээр ажаллахаһаа гадна олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэрэ фермэ дээрэ, ехэ ажалтай байбашье, бүхы сүлөө сагаа хүн зоной дунда үнгэргэдэг юм. Худөөгэй клуб ошожо, уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ туһалха, эхэ, эсэгэнэрэй дунда үхибүүдэй һуралсал тухай хөөрөө дэлгэхэ, архи залгяал, гэртээ шууяа татадаг хүнүүдтэй ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, һааһан һүнэй шанар шалгалсаха гэхэ мэтэ олон ондоо даабаринуудые коммунистка Т. Н. Цыбиктарова амжалтатайгаар дүүргэдэг гэшэ. Түрүү һаалишан һү һааха талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые 4,5 жэл соо бэелүүлжэ шадаһан байна. «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн энгэртээ зүүдэг тэмдэгынь тэрэнэй эршэ зоригтой ажалые элеэр гэршэлнэ. Татьяна Нимбуевна Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, «Ажалай шэн габьяагай түлөө» медальһаар шагнагданхай юм.

Үнгэрэгшэ ж[...]
Татьяна Нимбу[...]
үнеэдһээ һү бү[...]
абадаг болоһон [...]
тэй хамта, Татья[...]
Би бусадһаа ех[...]
гааб, бусадһаа [...]
ажаллааб гэжэ [...]
һайрхадаг зантай[...]
Тэрэ сугтаа ажа[...]
һаалишад — нюта[...]
депутат Екатер[...]
өөрынгөө хани н[...]
Цырен Доржиев[...]
лой гэшүүн Надеж[...]
ва, районно Сов[...]
КПСС-эй гэшүүн[...]
Сэсэгма Гончико[...]
хэд тухайгаа ма[...]
үгэнүүдые хэлэж[...]

— Ажалдаа э[...]
дые туйлахын һ[...]
һалбаряар гар[...]
нууд ба газет[...]
уншажа байдагб[...]
дүршэл тухай а[...]
ехэтэ һонирхуу[...]
намтай хөөрэлд[...]
тэрэнэй нэгэ да[...]
һананаб. Энэ [...]
саашань бодом[...]
дэмни, «Гэзг[...]
хүдэлэё!», «Үйлэ[...]
дэлдэ ороһон [...]
ошожо ажаллаа[...]
бодото коммуни[...]
зүнгнүүд Татьян[...]
гай сэдьхэл зүр[...]
гүүлһэн байха.

Үнгэрэгшэ жэл[...]
рэгэй совхоз [...]
үүлтэрэй гунжа[...]
жа абаһан бай[...]
түрүүшынхеэ ту[...]
тай хэн носолд[...]
байхаб даа. Энэ[...]
һан коммунистка[...]
буевна отделен[...]
шэдтэ иигэжэ х[...]

— Андрей До[...]
гунжадые даа[...]
шиидээб.

— Эдэ гунжад[...]
һү һааха түсэб[...]
байха. Һүтэй [...]
хүндэ үгэхэ бо[...]
багаар һаагда[...]
хүлһэнтнайшье
— гэжэ отделен[...]
шэ А. Д. Банае[...]
лэбэ.

Т. Н. Цыбик[...]
жа абаһан гунж[...]
мэтэ һү багаар[...]
Гэбэшье, бэрхэ[...]
гэшье урмаа[...]
оролдосотойгоо[...]
Тиимэл ха юм[...]
хүнүүдэй, ко[...]
шэнжэ шанар, [...]

Эрхирэгэй со[...]
нистнууд хамты[...]
рээ совхозойнго[...]
лишан Т. Н. [...]
районно партий[...]
циин делегада[...]

...Эрхирэгэй [...]
торгойн одо [...]
даһандал, энд[...]
рын лампочкану[...]
Үдэ голой [...]
һалхин үрхир[...]
удангүй намд[...]
сагаан саһан а[...]
жэ эхилбэ. Эн[...]
районно парти[...]
цидэ хабаадаһа[...]
буевна гэртээ [...]
Конференциин [...]
хай һонирхон [...]
ха үедөө тэрэ[...]
партийна конф[...]
гадаар һунгагд[...]
мэдэжэ, үнэн з[...]
шалаа бэлэйб. [...]
яастай, олоной [...]
оролдожол ябаа[...]
совхозой эрхи[...]
нэгэн, юрын [...]
түрэл партиин[...]
лион түлөөлэгш[...]
болохо Татьян[...]
өөрөө энэ һуу[...]
һанахадам, зо[...]
бэржэ байһан [...]
дэо бэлэй.

ЗУРАГ ДЭЭ[...]
[...]биктарова.

ПРИБОР БҮТЭЭЛГЫН НЭГЭДЭЛДЭ

ГАБШАГАЙГААР ХҮДЭЛЖЭ

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлые нэгэдэлэй коллектив эршэтэ ажалаараа эхилбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи хүдэлмэришэд социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлэн хүдэлжэ, продукци үйлэдбэрилэн гаргаха даабариие декабриин эхеэр сүм дүүргээ һэн. Тиигэжэ нэгэдэлэй коллектив үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтые 125 процент, ажалай бүтээсые 121,6 процент дээшэлүүлһэн байха юм. Коллективэй туйлаһан амжалтада хүдэлмэришэн бүхэн, цех, таһаг бүхэнэй коллективүүд хубитаяа оруулалсаа. Эндэ А. И. Дамбаев, И. А. Буланаков, И. Г. Шейхот, Г. А. Едовин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг цехүүдэй коллективүүдэй оруулһан хубита иленгаяа горитой.

Нэгэдэлэй коллективэй урда арбан хоердохи табан жэлдэ ехэшье, срёсшье зорилгонууд табигданхай. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэриин хэмжээе 58 процентээр, ажалай бүтээсые 40,3 процентээр дээшэлүүлхэ болоно. Энэ ехэ зорилгонуудые сүм бэелүүлхын тула нэгэдэлэй коллектив түсхай зорилготой комплексно программа зохёогоод, габшагайгаар хүдэлжэ байнхай.

АШАГ ҮРЭНЬ — 500 МЯНГАН ТҮХЭРИГ

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ түсэбэй ёһоор арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада 3,5 миллион түхэригэй ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын мянга шахуу дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байха юм. Нэгэдэлэй уралан наринжуулагшадай туйлаһан амжалтада инженер-конструктор В. С. Раднаев, цехэй техническэ бюрогой начальник В. С. Басюк, ахалагша технолог Г. Р. Бильтуев гэгшэд горитой хубитаяа оруулаа. Гансал В. Г. Раднаевай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн дурадхалнуудһаа 500 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаһан байна.

ШЭНЭ ЗОРИЛГО ХАРААЛАА

Совет арадай түүхэтэ үдэрнүүдые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаха ёһо заншал нэгэдэлэй коллективтэ тогтонижонхой. КПСС-эй XXVII съездые, нэгэдэлэй байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула бригада, участок болон цех бүхэнэй коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай ажаллана. Алмаһан материалнуудые хэрэглэн нэгэ гү, али хоёр үдэр хүдэлхэ гэжэ тэдэнэрэй уялганууд соо хараалагданхай.

В. И. Кофановай хүтэлбэрилдэг цехэй коллектив предприятиингаа байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойе угтуулан, байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариие июниин 27-до дүүргэхэ гэһэн шэнэ зорилготой ажаллана. Т. А. Изоренкын хүтэлбэрилдэг бригадын А. М. Бусельникова, С. В. Гладких гэгшэдэй ударидадаг мастерска участогуудай коллективүүд байгша оной найман һарын даабариие августын 15-да сүм дүүргэхэбди гэһэн уялга абанхай.

Т. ЧИКОВИНСКАЯ.

2. НЭГЭЛ ГАЗАРАЙ ЭЗЭД

2. Республикын габьяата малшан Дугар Егнинович Лундуков жэлһээ жэлдэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйладагаараа гансашье Хүрбынгээ совхоздо бэшэ, бүхы районгоо мэдээжэ болонхой. Ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тэрэ нёдондо ВДНХ-гай мүнгэн медаляар үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа һэн. Үнгэрһэн жэлэй ноябрь, декабрь һаранудта нүхэр Лундуков 144 үхэр шахан таргалуулхадаа, тэдэнэйнгээ түс бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 930—950 граммаар нэмээгэээ юм. Мүнөө байгша оной январиин янгинама хүйтэндэшье малайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээхэ, тарган үүлхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Совхозой Тээгдын һү һаалиин фермэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түсэбэйнгөө ёһоор 18 940 центнер сагаан эдеэ гүрэндэ тушааха байһан аад, тэрээнээ 2 660 центнерээр улүүлээ һэн. Энэ амжалтада тэндэхи түрүү һаалишад Фаягла Ахуновна Бариева (хоёрдохи зураг) болон Нина Геннадьевна Барышевцева гэгшэд ехэхэн хубита оруулаа. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ эдэнэр түс түстаа үнеэн бүриһөө 2 651, 2 120 килограмм һү һаажа, ажахы соогоо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. Ф. А. Бариева һү һааха үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые болзорһоонь 7 һараар урид дүүргэһэн юм. Залуу коммунист Н. Г. Барышевцева өөрөө оролдосотой һайнаар хүдэлхэһөө гадна, коллективтээ ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг, шэнэ түрүү юумэ үүсхэдэг эдэбхитэй хүнүүдэй нэгэн. Тэрэ 10 үхибүүдые хүмүүжүүлнэ.

Ажахын экономическа албанай хүдэлмэриие нарин нягтаар хүтэлбэрилхэ талаар дүй дүршэлтэй болоһон Михаил Калистратович Андреев (баруун гарай зураг дээрэ) гол ажалһаа гадна эрхим пропагандист гэжэ суурхадаг. Тэрэнэй эмхидхэһэн полит-һургуули экономикын тодорхой асуудалнуудые шудалдаг юм.

(Түгэсхэлынь гурбадахи нюурта).

Совет [...]

ЕНИСЕЙН ГАЛНУУД

ДИВНОГОРСК (Красноярска хизаар). Түрүүшын гидроагрегат хүдэлгэдэжэ эхилһэн үдэрһөө хойшо 300 миллиард киловатт-час электрын энерги [illegible] ГЭС-эй счётчик һаяхан хэрүүлбэ.

—Энэ хадаа станциин булта арбан хоёр [...] найдамтай һайнаар хүдэлһэнэй гэршэ болоно,- директор, Социалис Ажалай Герой Г. Раст[...] —Енисей дээрэхи түрүүшын ГЭС жараад онуудай ажалай баатаршалгын һүлдэ тэмдэг болон тодор[...]хы дээрэ 6 миллион киловатт хүсэтэй арбан х[...] хүдэлгэхын тула гидро-барилгашадта оройдоол[...]тэй богоо.

Красноярска хизаарай экономикын хүгжэлт[...] циин ямар ехэ удха шанартай байһые сэгнэхээр элшэ хүсэнэй туһаламжаар алюмини ба эрхим[...] лад хайлуулдаг, комбайнуудые суглуулдаг, ши[...] мическэ утаһа хэдэг юм.

ХУРДАДХАЛГЫН ШАТАНУ[...]

ЖЕЛЕЗНОГОРСК. (Курска область). Михай[...] малтамал шанаржуулгын комбинадта түмэр ба[...] дэгые гү, али түмэрэй үлөөдэһэ ашаг үрэтэй[...] болонхой. Комбинадай ашаглалгада оруулагда[...] шо 50 миллион тонно үнэтэй сэнтэй доменно т[...] таа юм.

50 миллиондохи тонно продукци абаха эрх[...] алис мүрысөөндэ хоёрдохи технологическа ха[...] тив эрхим гэжэ мэдэрэгдэһэн байгаа. Халаанай [...] мэришэд предприяти дээрэ ашаглалгада ору[...] һэнһээнь хойшо хүдэлжэ байнхай.

—Манай предприятида түс түстаа ехэ хүсэ[...] тодхогдонхой юм, —гээд фабрикын начальник[...] цын хэлэнэ. —Тэдэниие хэрэглэдэг болоходом[...] тээсые хоёр-гурба дахин дээшэлүүлхэ, дулаан[...] зүбөөр хэрэглэхэ арга олгоһон байгаа.

ПАРТИИН ДОКУМЕНТНҮҮДЭЙ ПРОЕКТНҮҮДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭБДИ

…НДА СЭХЭ ХАБААТАЙ

Союзай Коммунис …граммын шэнэ най- …оектын мүрнүүдые …тайгаар уншахадаа, …э талаараа гүнзэгы …һанартай, социализ- …хы талаһаань нари- …жаруулха, социаль- …ческа хүгжэлтые …дхаха, эб найрам- …оциальна дэбжэл- …тэмсэлэй програм- … гэжэ ойлгонобди. …нуудтайнь танилса- …үхэндэ, юрын мал- …сотойшье, дүтэшье …һагдана. Иигэжэ би …рхэтэйб гэжэ һа- …ай фермын бишы- …тивэй гэшүүн бүхэ- …үшаа досоогоо бо- …элдээ мэдэржэ яба- … хэлэхэ ушартайб. …үй аргагүй. Юуб гэ- …мин шухала зорил- …т сроной арад зоной ажабайдалһаа, нангин анхарал оролдолгоһоо, өөһэдын хүсэлэнһөө эшэ үндэһэтэй ха юм.

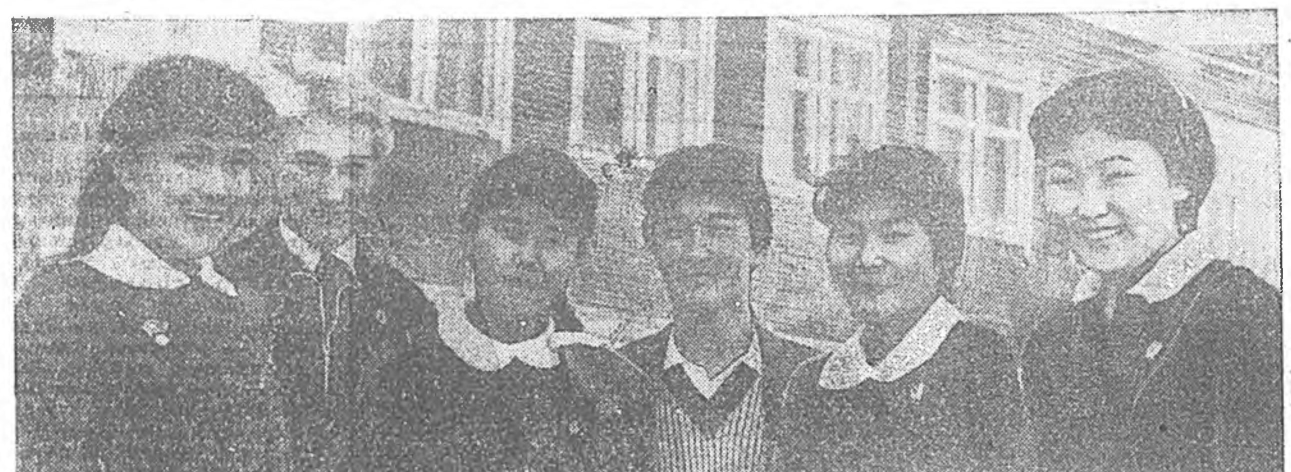
Мүнөөдэр бидэнэрэй урда шэнэ, орёо бэрхэтэй асуудалнууд табигдана, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шэнэ, ондоо харгы зам, бүри ехэ арга нөөсэнүүд хэрэглэгдэхэ ушартай болоно. Тиэд партиингаа табиһан хараа зорилгонуудые саатагүй дүүргэхээр эрмэлзэн, совет хүн бүхэн һайнаар ажаллажа, гүрэн түрэеэ бүри хүсэ шадалтай болгохын, һуудал байдалаа улам һайжаруулхын түлөө оролдохо ушартай.

Фермымнай долоон һаалишад 100-гаад үнеэ харууһалжа тэдэнһээ шадаал һаа, һү ехээр абахын түлөө хододоо оролдодог гээшэ. Тиэд бидэнэр шэнги бүхы ажалаа бар хүсөөрөө хэдэг фермэ республика соо үсөөн лэ байгаа ёһотой. Манай эрхэ байдал нилээд хүшэрхэн. Үнеэдэй байра хуушаржа, үнаха болошонхой. Досоонь хүйтэн, үбһэ тэжээлээ асаар хубаарилжа үгэдэгбди. Манһаа холо бэшэхэнэ Доодо-Иэалгын һүнэй комплекс оршодог. Одоол тэндэ һаалишад сагаан халаад үмдөөд, элдэбын кнопконуудые даража, үнеэдээ һаажа байгша. Нэгэ ажахыда хүдэлдэг аад, хоёр ондоо байдалда ажаллахада хэйшаа гээшэб? КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, мүн 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүд дотор эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха, малшадай ажалые сэньһожоруулха тухай үргэнөөр хэлэгдэнхэй. Энэ зорилгын һаядаа бэелүүлэгдээ һаань, бидэ харюуданһ бүришье ехэ амжалта туйлаха аргатай байгаабди.

Хүнэй гэр бүлэ тухай анхарал ехэ болгохо гээшэ гүрэн түрын түйлай ехэ удха шанартан хэрэг гэжэ парти тоолоно. Ушар иимэһээ залуушуулые, илангаяа залуу бүлэнүүдые нютагтань үлөөжэ хүдэлгэхын тула гэр байра, һайн магазин, соёлой байшан гү, али клуб, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха пункт, бани гэхэ мэтые бариха шухала гэжэ хэлэхэ байнаб. Манай залуу һаалишад Ю. Панкушкин, В. Недмитова гэгшэд гэргүй дээрэһээ мүнөө ондоо айлай гэртэ түбхинэнхэй. Энэ асуудалые дары шиидхэхэ шухалада тоолоноб. Малшадай гэрнүүдые заһабарилха гэхэдэ, модон, хабтагай болон бусад хэрэгтэй зүйлнүүд ходо дуталдажал байдаг. Иимэ байдалтай яашье саашадаа эбсэхын аргагүй.

Бидэ, совет гүрэнэй хүн зон хадаа өөһэдынгөө хуби заяан тухай бодомжолхо ёһотойбди. «...Саашадаа улам баян, жаргалтай һайхан ажаһуухын тула хүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа ээн ёһоор хандаха, ажалай журам нарилаар сахижа, алмалта заатагүй түйлаха, ерээдүйн түлөө хододоо һаналаа табижа ябаха» гэһэн мүрнүүдые энэ проектнүүд соо уншанабди. Аргагүй зүб асуудалнууд манай урда табигдаа, тэрэниие бэелүүлхын хойноһоо оролдохо болонобди.

А. ГОМБОЕВ,
Иоэлгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан, КПСС-эй гэшүүн.

3. НЭГЭЛ ГАЗАРАЙ ЭЗЭД

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1, 2-дохи нюурнуудта).

Үйлэдбэридэ һайн үрэ дүнгүүдэй түйлагдахада, ажахын экономикын түргэноор хүгжэхэдэ, хүн зоной һуудал байдал, соёл болбосорол, эрдэм һургуули, бэлиг мэргэжэлынь баһал улам дээшэлнэ, ургана.

Хэдэхэн жэшээ дурдая. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй олонхинь дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй өөһэдын нютагай хүнүүд. Тэдэнэр Тээгдын дунда һургуули дүүргээд, удаань институт болон техникумүүдтэ һуража, мэргэжэлтэн болоод, нютагтаа ерэжэ хүдэлнэ бшуу. Тэдэнэй нэгэн ажахын ахамад экономист М. К. Андреева болоно. Тэрэ гол ажалайнгаа хажуугаар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Тодорхой экономико шудалха һургуулиие хүтэлбэрилдэг бэрхэ пропагандист юм.

Ажахын механизаторнууд, малшадай диилэнхинь найман, арбан класс дүүргэһэн хүбүүд, басагад болоно. Мүнөө Тээгдын дунда һургуулида 500 гаран үхибүүд һурадаг. Һуралсалай хэшээлнүүд мүнөө үеын эрилтэдэ харюусама бүхы хэрэгтэй түхеэрэлгэтэй тусхай кабинедүүд соо үнгэргэгдэнэ. Элдэб кружогууд хүдэлдэг. Һурагшад механизаторай, автомашинын жолоошоной мэргэжэл шудална. Тиин эдэнэр ажахынгаа ерээдүйн найдамтай халаан болохоор бэеэ бэлдэнэ гээшэ.

Арбадахи классай һурагшад (зүүн гарһаа) Вера Нимаева, Сергей Аносов, Балентина Дондокова, Биликто Индраев, Долгорма Чимитова, Галина Доржиева гэгшэдые дээдэ зураг дээрэ харанат.

Ажалшад, малшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха, хүн зондо эд бараа худалдаха хэрэгтэ эндэ баһал ехэ анхарал хандуулагдана. Доодо зураг дээрэ хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын Тээгдын байшангай оёдолой цехэй хүдэлмэрилэгшэд (зүүн гарһаа) Н. В. Закирова, Е. З. Аносова гэгшэдэй холын гүүртэнүүдэй малшадта ошоод, захил абажа байхыень харанат.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ
фото-зурагууд.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ҺАНАМЖА

…манай цеховэ пар…ганизациин нээмэл …лаан үнгэргэгдэ…эй Программын шэ…гын, партиин Уста…эгдаһан хубилал…ар) проектнүүдые …сэбэ. Партийна эдэ …кументнүүдые ком… ехэ эдэбхитэйгээр …сэжэ, сэһэдынгөө …дурадхал оруулба. …э, коммунист И. А. …ерэхэ табан жэлдэ … заводойнгоо һэль…гдэхэ байһые ха…а, шэл гаргаха шэ… лина байгуулха …дэлгэрэнгыгээр хөө…

…а сонхын шэл гар…лээд дээшэлүүлхэ, …лэй автомашинын, …шэлнүүдые гаргаха …жо үгэхэ юм. Тии…шэнээр хубилгагда…бэри ажалай бүтээ… дахин дээшэлүүлхэ

…иин Программын …үлгын проектын хо…биин «Партиин эко…стратеги» гэһэн бү…ехэй начальник болон технологуудта бүтээн гаргадаг продукциингаа шанар сагүргэлжэ һайжаруулжа байха арга боломжо, эрхэ үгэхэ, харин дээдын тушаалтай бүтэлбэрилэгшэд продукциин шанар хинажа, муу шанартай продукци гаргаһан хүнүүдһээ шангаар асууха ялатай»—гэһэн үгэнүүдые нэмэхые дурадханаб гэбэ.

Коммунист В. И. Иванов суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, партиин социальна политика тухай хэлээ. Заводой хүдэлмэришэдэй ажаһууха гэр бариха хэрэг жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Һүүлэй үедэ поликлиникэ, хоёрдохи больница, спортзал, столово гэхэ мэтэ баригдаа. Хүдэлмэришэдэй сүлөө сагаа аша үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхын тула КПСС-эй Программын хоёрдохи бүлэгэй табадахи хуби соо «Предприяти бүхэндэ заводой цех мэтэ уялгатай соёлой-спортивна комплекс байгуулха» гэһэн үгэнүүдые нэмэхэ дурадхал оруулаа.

Г. Е. Литвинцева элдэб материалнуудые алмаха тухай хэлээ. ГОСТ-ын ёһоор, 2,50—2,69 миллиметр зузаантай шэл гаргаха ёһотой юм. Харин цехэй хүдэлмэришэд гансал 2,50 миллиметр зузаантай шэл гаргаха социалис уялга абанхай. 0,1 миллиметрээр шэл нимгэн болгоходо жэл соо 30—40 мянган дүрбэлжэн метр шэл алмагдаха байна. Алмалта хэхэ хоёрдохи арга гэхэдэ, шэл гаргадаг пеэшэнгүүдые халаадаг түлишэ гаргашалгые гуримшуулха болоно.

Тэрэшэлэн В. А. Шестаков пеэшэнгүүдые саг болзор соонь, түргэноор, шанар һайнтайгаар заһабарилхада, тэрэнэй ашаг үрэ нилээд ехэ болоно гэжэ мэдүүлбэ. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ заһабарилагдаһан нэгэдэхи системэ түргэн хэмдээ орожо, нёдондонойхиоо холо үлүүгээр хүдэлгэгдэжэ байна. Мүн тэрэ партиин гэшүүн бүхэнэй үүргэ, даалгагдаһан хүдэлмэриин түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ тухай хэлээ. Тиихэдэ КПСС-эй Уставай проект соо «**Партийна организациин секретарьнар, партгрупоргнууд болон партбюрогой гэшүүд нэгэ предприятида гурбан жэлһээ доошо бэшэ хүдэлһэн байха ёһотой**» гэһэн үгэнүүдые проект соо оруулхые дурадхаба.

И. В. Лескова цех соогоо ажалай журам бүри һайжаруулха тухай хэлээ. «Архидалга болон алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гараһанай һүүлээр хүдэлмэриин үедэ архидаха, шалтагаангүйгөөр ажалдаа гарахагүй ушар огто үгы болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар цех үнгэрһэн жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатай дүүргээ.

Е. БОЖЕДОМОВ,
шэл гаргадаг цехэй партбюрогой секретарь.

БОЛГАРИ. Мездре городтохи телефонно заводто залуу коллективые хүтэлбэрилэгшэ Виргиния Николова, тэрэнэй бригадын гэшүүд түсэбтэ наймадахи табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн, энэ жэлэй тоосоогоор кёдондо хүдэлжэ эхилһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой эрхим хабсаргагшад (зүүн гарһаа) Эмилия Димова, Виргиния Николова, Волга Николова.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

ЭРИД БУРУУШААЛГА

НЬЮ-ЙОРК. ГДР-һээ, Болгариһаа, Польшоһоо ба Чехословакиһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхинүүд энэ эмхиин Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэ бэшэг эльгээхэдээ, ООН-ой штаб-байшангай болон гадаадын оронуудай албан зургаануудай тэрэнэй дэргэдэ байрладаг ороной абаһан уялгануудые Холбоото Штадуудай хазагайруулжа байһан ушарта анхарал хандуулагдана. Вашингтоной засагаархид эдэ социалис оронуудай дипломадуудта США-гай дэбисхэр дээгүүр ябаха эрхыень январиин 6-һаа эхилжэ хизаарлаһан байгаа.

Эдэ ябуулганууд уласхоорондын эрхын гол ёһонуудта, ООН-ой Уставта зүрюу харша байна гэжэ ГДР-эй, НРБ-гэй, ПНР-эй ба ЧССР-эй түлөөлэлгэтэ эмхинүүд США-гай иимэрхүү ябуулгые эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлнэ. Тусхайлбал, тэрэнэй 105-дахи статья соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Албан зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд болон ООН-ой Секретариадай хүдэлмэрилэгшэд тус эмхидэ ородог али бүхы ороной дэбисхэр дээрэ, тэрэ тоодо ООН-ой штаб-байшангай байрладаг ороной газар дээрэ уялгануудаа гүйсэд бэелүүлхэдэнь таарамжатай эрхэ байдалаар, арга боломжонуудаар, хүнгэлэлтэнүүдээр хангагдаха ёһотой.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТУҺАЛАМЖААР

ХОШИМИН. Советскэ Союзай туһаламжаар Хошимин шадархи Донгнай мүрэнэй Чиан гэжэ хабшал газарта баригдажа байһан гидроузелые Вьетнамай урда хубиин ДнепроГЭС гэжэ нэрлэхэ сноороол нэрлэжэ болоно. Ерээдүйн ГЭС хүсэ шадалаараа дайнай урда тээхи совет түрүүшын табан жэлнүүдэй түйлалтаһаа гартабашье, СРВ-гэй бүхы урда хубиие индустрижүүлгэдэ тон шухала удха шанартай байха юм.

Энергетигүүд болон барилгашадай олон мянган хүнһөө бүридэдэг интернациональна коллектив январиин 9-дэ ажалай шэнэ илалта түйлаба. Һүүлшын 25 мянган кубометр бетон ерээдүйн сөөрэмэй ханада болзорһоо хоёр һараар урид нуулгагдаһан байгаа. Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ хабсаргагшад 200 гаран километр утатай ехэ хүсэнэй электродамжуулгын лини барижа дүүргэһэн тухаигаа мэдээсээ һэн.

ГЭС-эй бүхы дүрбэн энергоблогой ашаглалгада оруулагдахада, Чиан 420 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг болохо. Энэнь ороной урда хубида электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгые хоёр дахин үргэдхэхэ байна. Түрүүшын блогынь 1987 оной һүүл багта ток үгэжэ захалха юм.

ЭЭЛЖЭЭТЭ НЮУСА ЭЛИДХЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай оборонын министр К. Уайнбергер Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо һайжаруулхые, буу зэбсэгүүдые хиналта тогтоохые буруушаагшадай нэгэниинь болодог байһанаа үшөө дахин элирхэйлбэ. «Нью-Йорк таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Пентагоной удамаршан ээлжээтэ нюуса элидхэлээ Сагаан байшанда эльгээгээ. Буу зэбсэгүүдэй асуудалнуудаар Советскэ Союзтай баталагдаһан хэлсээнүүдые буруу һүргэхэ алхамуудые тэрэ дурадхана. Тусхайлбал, «Трайдент» гэжэ уһан доогуур ябадаг хоёр ракетоносецой уһанда табигдаһанай һүүлээр «Посейдон» гэжэ уһан доогуур ябадаг ядерна онгосонуудые США задалха ёһогүй гэжэ тэрэ тоолоно. Гадна Пентагоной удамаршан «Минитмен-2» түхэлэй зарим ракетэнүүдые ядерна гурбан боеголовкоор хангагданхай «Минитмен-2» гэжэ ядерна ракетэнүүдээр һэлгэхые президентдэ дурадхаба.

ОЛОНИИТЫН ДУРЫЕНЬ ГУТААНА

ПХЕНЬЯН. Корейн хахад арал дээрэ сэрэгэй һуралсалнуудые саашадаашье үнгэргэхые Пентагоной һанаашалжа байһан тухай США-гай захиргаанай мэдүүлгэ КНДР-эй эб найрамдалта хүсэлэл оролдолгонуудые баһамжалан тоогоогүй ябадал болоно гэжэ «Нодон синмун» газетэ бэшэнэ. Урда Корейдэ дай жүрөөдэһэн ябуулгануудта бэлэдхэлнүүд энэ райондо сэрэгэй аюулай улам ургажа байлгын гол шалтагаан болоно гэжэ ТПК-гай ЦК-гай орган тэмдэглэнэ. Арбан жэлэй хугасаа соо эндэ үнгэргэгдэжэ байдаг «Тим спирит» гэжэ һуралсалнууд Корейдэхи байдалые тогтуурингай һайн болгохые, тэрэниие эбэй ёһоор нэгэдүүлхые Вашингтоной дурагүйдэжэ байһан тухай гэршэлнэ.

Дэлхэйн энэ райондо сэрэгэй һуралсалнуудые хизаарлаха тухай КНДР-эй дурадхалда Вашингтон анхаралтайгаар хандаха ёһотой. Энэнь тус райондохи байдалые улам һайжаруулха, Корейн хойто болон урда хубинуудай хоорондо хөөрэлдөө үнгэргэхын тула таарамжатай эрхэ байдал хангаха гэһэн зорилготой байна.

ИИМЭ ЗОРИЛГОТОЙБДИ

ЛИССАБОН. Январиин 26-да болохоёо байгаа президентын һунгалта дээрэ демократическа хүсэнүүдэй ниитэ нэгэн кандидадта илалта олгохо гэһэн зорилго Португалиин Компартиин национальна конференцидэ хабаадагшад табиһан байна.

ПКП-гэй Генеральна секретарь А. Куньял делегадуудай урда үгэ хэлэхэдээ, ороной политическэ ерээдүй байдалда һунгалта тон шухала удха шанартай байха юм гэжэ тэмдэглээ. Тэрэнэй үрэ дүнгүүдһээ Португалиин социально-экономическа ба политическэ хүгжэлтэ, тэрэнэй революционно түйлалтануудай хуби заяан дулдыдаха байна гэжэ хэлэбэ.

Конференцидэ хабаадагшадай нэгэн һаналтайгаар баталан абаһан политическэ тогтоол дотор хархис бүлэгөөрхидэй түлөөлэгшэдтэ шанга харюу сохилто үгэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Ф. Салгаду Зенья хадаа демократическа үргэн ехэ хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, тэдэнэртэ илалта олгохо аргатай кандидат болоно. Гүрэнэй мүнөөнэй толгойлогшын тала баригшад, социалистнуудай зарим хубинь, бусад оппозиционно бүлэгөөрхид тэрэниие дэмжэнэ.

Социалис оронуудаар

ПРАГА. Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ ЧССР-тэ машина бүтээгшэдэй урда ехэ хэмжээнэй зорилгонууд табигдана. Хуушан предприятинууд үндэһөөрөө шэнэлэгдэхэ, хэдэ хэдэн шэнэ предприятинууд баригдаха. Прагадахи трамвайн завод, Тшебишовтохи контейнео бүтээлгын предприяти, багахан электростанцинуудта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ фаорика тэдэнэй тоодо оролсоно. Булад шудхалгын хэдэн заводууд баһал шэнэдхэн заһагдаха. Тэрэнһээ гадна олохон предприятинууд шэнэ продукци бүтээдэг болохо. Жэшээлбэл, «Шкода» түхэлэй хүнгэн шэнэ автомобильнууд, «Зетор» түхэлэй шэнэ тракторнууд ороной арадай ажахыда эльгээгдэхэ юм.

Машина бүтээлгын-металлургическа комплекс Чехословакиин экономикын шухалын шухала һалбари мүн. Национальна доходой гурбанай нэгэ хубинь, харин гүрэнүүдтэ худалдаанда эльгээгдэдэг бүхы продукциин хахад хубинь эндэ үйлэдбэрилэгдэдэг. Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ Чехословакиин машина бүтээгшэд продукци үйлэдбэрилгые 30 процент дээшэлүүлхээр түсэблэнэ. Электротехническэ промышленностиие хүгжөөлгэдэ, АЭС-эй хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые, түмэр отолдог станогуудые зохёон бүтээлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха.

ВАРШАВА. Арадай Польшын эгээл ехэ дээдэ һургуулинуудай нэгэн болохо эндэхи университедтэ Москвагай Гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй үдэрнүүд түгэсэбэ. Һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, хамтын шэнжэлгэнүүдые хэхэ талаар аха дүү оронуудай хоёр ехэ университет гуша шахуу жэлэй туршада нягта харилсаа холбоотойгоор хүдэлжэ байнхай. Эрдэмтэд, багшанар болон оюутан хирэ-хирэ болоод нэгэ нэгэндээ ябалсажа байдаг.

Москвагай университедэй түүхэ болон мүнөөнэйнь хэрэгүүд тухай, эрдэм ухаа хүгжөөхэ, арадай ажахыда түгэс шадабаритай кадрнуудые бэлдэхэ талаар коллективэй түйлалтанууд тухай харуулһан выставкэ эндэ эмхидхэгдэһэн байгаа. «Москвагай университет — ёһо заншалнууд, хүгжэлтэ, харилсаа холбоон» гэһэн темээр симпозиум үнгэргэгдөө.

ХАНОЙ. Вьетнамай полинууд дээрэ хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Мүнөө намарай сагай уларилай таарамжагүй эрхэ байдалда республикын таряашад һайн бэлэдхэлтэй байшоо. Гол мүрэнүүд үерлэжэ, хуа һалхин боложо, түбэг сүйд ехээр татаашье һаань, хуряалгын ба уһалалгын хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэгдэһэн байгаа.

СРВ-гэй ЦСУ-гай мэдээнүүдэй ёһоор, 660 мянган гектар дээрэһээ барайгарай ургаса суглуулагданхай. Республикын зарим хойто провинцинуудта эртын сортын барайгар хадажа дүүргээ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, гектар бүриһөө дунда зэргээр 1—2 центнер ехэ барайгар суглуулагдана.

Республикын кооперативууд болон госхозуудта хуряалгын хүдэлмэриин хажуугаар хабар хуряагдаха барайгар тарижа эхилээ. Энэ хүдэлмэри графигһаа уридшалан хэгдэнэ. Таряашад абаһан уялгануудаа дүүргэжэ, орондоо 19 миллион тонно эдеэ хоолой зүйлнүүдые тушаахаар сүм шиидэнхэй.

УЛААН-БААТАР. Долоодохи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа Бэрхын уурхайн интернациональна коллектив элидхээ. Республикын зүүн зүгтэ оршодог, плавиковa шпад олзоборилдог тус предприяти «Монголсовцветмет» гэжэ монгол-совет ажахын хамтын нэгэдэлэй бүридэлдэ ородог юм. Монголой ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностиин энэ түрүү предприяти экспортын нөөсэнүүдые дээшэлүүлгэдэ горитой хубитаяа оруулдаг.

Ажал эмхидхэхэ ба урмашуулха түрүү аргануудые нэбтэрүүлһэнэйнь, социалис мүрысөөнэй нүлөөе дээшэлүүлһэнэй, мүн тэрэшэлэн һурган хүмүүжүүлгын хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэйнь ашаар энэ амжалта түйлагдаһан байна. Уурхайда эмхидхэгдэһэн интернациональна 20 бригада залуу монгол хүдэлмэришэдэй бэлиг шадабариин һургуули болонхой. Тэдэнэр эдэ коллективүүдтэ хүдэлхэ зуураа, совет түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдэй баян дүй дүршэлые халан абадаг байна.

Ороной зуу гаран промышленна предприятинууд болон ажахын эмхи зургаануудай мянга гаран цехүүд, участогууд, үйлэдбэриин бусад һалбаринууд түсэбтэ долоодохи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэжэ амжаа.

(ТАСС).

«БУРЯАД ҮНЭН» …тэдэ дэшэнэнэй һүүлээр

…ЭДЫ БОЛОТОР …БШОРХО ЮМ?»

…гаршагтайгаар толилогдоһон «Сошордомо дохёо» …й 1985 оной октябриин 19-нэй (№ 241) номерто …н. Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхозой …н фермэ үбэлжэлгын харюусалгатай хаһада гүйсэд …элдэгдэгүй: үнеэдэй, тугалнуудай байранууд дулаа… тэжээл буйлуулдаг цех хүдэлдэггүй, харин …һан соошье хүйтэн гэжэ тэрэ статья соо шүүмжэ…н. Тиимэһээ эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар …ээб гэһэн асуудалтайгаар тус совхозой хүтэлбэри… редакци хандаа.

…шахуу һарын үнгэрһэн хойно Мухар-Шэбэрэй Суулгын совхозой директор В. Л. Цыренов, ахамад … Ю. Г. Гомбоев гэгшэд иимэ харюу эльгээбэ:

…д үнэн» газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлхы удха… статья Суулгын совхозой дирекциин суглаан дээрэ, …и отделениин мэргэжэлтэдэй дунда зүбшэн хэлсэг… соо бэшэгдэһэн баримтанууд зүб байгаа. Суул…хозой дирекци, партком болон профком дутагдал…усадхаха талаар тусхай хэмжээнүүдые абаа. Суул…алиин фермын үнеэдэй байрада капитальна заһа…гдээ, тиихэдэ шэбхэ, шабааһа гаргаха шэнэ тран…одхогдоо, тэрэшэлэн малнуудые уһалха түхеэрэлгэ…гдаа, Шэнгэн хоол буйлуулха тусхай цех хүдэлжэ …амхай үнеэдтэ үдэр бүри тэжээлэй 10 единицэ …һэ тэжээл үгтэнэ. Түл абалгын тусхай отделени бай…ай. Нарай туганнуудые түлжүүлхэ бокснууд тугалай …та түхеэрэгдэһэн байна. Тэдээн соо решёткотой …дээ. Һүнэй орондо үгтэхэ тэжээл буйлуулха АЗМ …тусхай агрегат туганай байрада тодхогдонхой. Тугал…алха тусхай түхеэрэлгэ бүхы бокснуудта табигданхай. … оной январь һарада 400 үнеэдэй байха һүнэй …плекс Гашей тосхондо ашаглагдахаар хараалаг…иимэһээ Суулгын һү һаалиин фермын һаамхай комплексдо абаашагдаха».

…ҺАА: Ниитын ма…лгын харюусалгатай … дээрэ дурсагдаһан …дые усадхаха та… саг соо тусхай … Суулгын совхоз… байна. Энэнь сов…бэрилэгшэдэй һанаа …налтагүйгөөр ажал…ые харуулна гэжэ …гнэнэ. Юуб гэхэдэ, …э бэлдэлгын үедэ … хүдэлмэри ябуу…йгаа ха юм. Тии… үедэ КПСС-эй түү…ентнүүдэй проект…бшэн хэлсэжэ бай… бүхэн, хүтэлбэрилэгшэ бүхэн өөрынгөө ажалые шүүмжэлхы ёһоор хараха, болзор соонь хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые усадхаха ёһотой байгаа бшуу. Тиимэһээ энэ харюусалгатай үбэлжэлгын хаһада, мүн саашадаашье малшадта, ажалшадта ажалай, амаралтын талаар ёһотой эрхэ байдал тогтоохо хүдэлмэридэ тус совхозой хүтэлбэрилэгшэд тон ехэ анхарал хандуулха бэзэ гэжэ найдаад, толилогдоһон материалнуудай үндэһөөр эльгээһэн бэшэгтэ болзор соонь харюусажа байхыень редакци һануулна.

…ЭНЭ ҺУРГУУЛИ

…ын районой түбэй бүридэлдэ ородог Набережная гэ…до дунда һургуулиин барилга һаяхан дүүргэгдэбэ. …урбан дабхар байшан һаруул, уужам гоё таһалга… Халуун уһаар дулаасуулагдана. Тэрэшэлэн үхибүү…хэ, наадаха, мүн спортивна таһалганууд бии. Шэ…нүүдэй стол, стул, шкаф, парта гэхэ мэтэ түхеэрэл…ргуулиин кабинедүүд болон классуудта табигдаба.

Р. БАЛДАНОВ.

АЛХА ДҮШЭЕЭ ХАНХИНУУЛАН...

ЭРТЭ УРДА саһаа эхилжэ, уран бэрхэ дархашуулаараа буряад орон соогоо алдаршаһан Захаамин нютаг бэлэй. Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн алтан жасада мүнөөшье ямар гоё һайхан шэмэглэлнүүд бии гээшэб! Эртэ урдын уран бэрхэшүүлэй алта мүнгэ хайлуулжа бүтээһэн гайхамшагта бүтээлнүүд үеын үедэ эндэ хадагалагдажа байха.

Уран мүнгэшэ дархан Валентина басаганай угта аргагүй оюун бэлигтэй, уран нарин табан ехэ дархашуул байһан гэхэ. Валентинын үбгэн эсэгэ Дэлэг дархан байгаа. Дэлэг дарханайхиһаа Аюуша гэжэ хүбүүень һалюутан үргэжэ абаад, «һалюуе дархан» гэжэ тэрэнь алдаршаа. Аюушын аха Дампил дархан гэдэг байгаа. Валентинын үбгэн эсэгын дүү Гожоглоо Лубсан гээшэ 40 гараһан хойноо дархалжа, аргагүй суурхаа. Гожоглоо Лубсанай долоон басагадай одхониинь Долгор һэн. Долгор Логинова хадаа гайхалтай бэрхэ дархан болоһон намтартай.

Урданай сагта эхэнэрнүүд балай дархашуулай хяһада дүтэшье ошодоггүй байгаа ха юм даа. Эсэгынгээ дархалхада, хажуугаарнь Долгор эрьелдэхэ, ажалыень һайхашааха, хорхойтохо — иимэ басаган һэн гэхэ. Тэдэ эсэгэнь хяһаяа, зэмсэгээ эхэнэртэ барюулдаггүй байһан ха. Долгор басаганиинь эсэгынгээ наһа бараһан хойно гайхамшагта оньһон энэ ажалда һэмээхэн бэеэ дадхаажа ороо һэн. Дарханай ажалда олон хүнүүдыешье һургаа. Долгор Логиновагай бүтээһэн шэмэглэлнүүд хэдэн олон выставкэдэ табигдаһан байха. Москвада болоһон Буряадай искусствын декадануудта Д. Логинова хабаадаһан юм. Энээнһээ гадна нютагтаа элдэб ажалда ябаха, машина болон зэр зэмсэг заһаха, дархалхаһаа гадна, долёобортоо домтой, эрхыдээ эмтэй хүн байгаа гэжэ нютагаархидынь хэлсэдэг...

Манай Совет һайхан Эхэ оромнай оюун бэлигтэниие ехэ дүмэдэг, хүндэлдэг, харгы замыень олгодог гүбэ даа. Тиимэһээ Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной дэргэдэхи Уран бүтээлэй-үйлэдбэриин мастерскойдо гушаад бэлигтэн хүдэлмэрилдэг юм. Уран зураашадай холбооной правлени ба мастерской мүнгэшэ дархашуулда саг үргэлжэ анхаралаа табижа, залуу үетэндөө ходо туһалжа, хаража байдаг юм.

СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн Раднажап Дампилович Нохоров энэ мастерскойдо үнихэнэй гэр дээрэ ажалладаг юм. Мүнгэшэ дархан Раднажап Дампиловичай янза бүриин, гоё һайхан шэмэглэлнүүд манай ороной олонхи музейдэ абтанхай гээшэ.

Валентина хадаа 1973 ондо Улаан-Үдын 1-дэхи педучилищиин уран зурагай-графическа отделениие дүүргэжэ, Захаамин нютагтаа нэгэ жэлдэ һургуулида багшалаа. Санага нютагһаа сааша арбаад модондо оршодог түрэл Утаата нютагһаа гаража, Улаан-Үдэ хото 1976 ондо дахинаа ерээ юм.

Тэрэ үедэ Туламжада һуужа байһан суута дархан Раднажап Дампиловичта ошожо, хахад жэл соо дарханай оньһо шудалаа. Эгээл түрүүн өөрөө эхэнэрэй бугааг, һиихэ, бэһэлиг шадамар бэрхээр дархалжа, Уран зураашадай холбооной дэргэдэхи комиссиин үзэмжэдэ табижа, һайшаал абаа. Удангүй «арадай уран мүнгэшэ дархан» гэһэн алдар нэрэдэ хүртөө, Уран бүтээлэй-үйлэдбэриин энэ мастерскойдо мүнөө болотороо хүдэлжэ байна.

Түргэн саг соо дүй дүршэлтэй, бэрхэ дархан болоһыень гайхаха юумэн үгы. Юуб гэхэдэ, Валентинын шуһан соо угтанайнь эди шэди бурьялна ха юм.

1976 ондо Валентинын багшада — Раднажап Дампиловичта манай республикын засаг түрэһөө тон харюусалгатай шанга даабари үгтөө бэлэй. Нүхэр Нохоров тон харюусалгатай тэрэ хүдэлмэри бүтээхэ болоходоо, өөрынгөө бэрхэ шаби Валентиные, мүн Зэдэ нютагай суута мүнгэшэ дархан Сосор Санжиевич Санжиевай — «Мүнгэн Сосорой» хүбүүн Дымбрыл Сосоровичые хамһалсахыень дуудажа асарба ха. Дымбрыл Сосорович гээшэмнай баһал нэрэ түрэтэй, суута мүнгэшэ дархан юм.

Хутагынгаа эшэ, хуйень ба гааһа улаан модоор дархалжа, хүдэһөө тамхинай алшуур оёжо ерээд лэ, гурбан бэрхэ дархашуул үдэр һүнигүй хэдэн саг соо алха дүшэеэ ханхинуулаа ха. Эдэ гурбанай уран нарин бэлигээ гаргажа бүтээһэн зээ хүнэй мүнгэн түгэд зүүдхэл (хутага, хэтэ, гааһан, алшуур) уран гоё хээ угалзаар, сэсэг набшаар, улаан шүрэнүүдээр гоёогдоод, бултандаа үзэсхэлэнтэ һайхан болгогдоо бэлэй. Тиигэжэ засаг түрымнай захил саг соогоо бүтээгдэһэн юм.

Хэдэн жэлэй саана Валентиныи аргагүй гоёор дархалһан томошог хоёр бүдүүн хутага выставкэдэ эльгээгдэхээр тушаагдаба. —Энэ Раднажап Дампиловичай бүтээл гү? Харуулыт! — гэжэ тэрэ хутагые хараһан лэ хүбүүд гоёшоогсо һэн. Эхэнэр хүн уран гоёор һиилэжэ, иимэ хутага хэхэ гэжэ тэдэ һанаагүй ха юм!

Валентина Бадмаева оньһото уран дарханай бүхы шадабариие шудаланхай. Янза бүриин хутага, хэтэ, гааһа, бэһэлиг, бугаагуудые, эхэнэрэй үбсүүнэй томо зүүдхэлнүүдые, элдэб хайрсагхануудые-шкатулкануудые, урданай гуу, гоё шулуу һуулгаһан брошкануудые — тоогүй олон үзэсхэлэнтэ һайхан хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг. Оюун, номин, шүрэ, хуба, нефрит, бирюза мэтын үнгын шулуунуудые хоноожо, тэдэ бүтээлнүүдээ шэмэжэ шададаг юм. Жэшээнь, мүнгөөр, мельхиороор Валентинын дархалһан бүтээлнүүд Москвагай хэдэн музей соо, Ленинград, Алма-Ата, Баку, Ереван, Шэтэ, Улаан-Үдэ, Комсомольск-на-Амуре городуудта дэлгээгдэһэн выставкэнүүдтэ табигдажа, манай ороной хүн зоной һайшаалда хүртөө. Энээнһээ гадна Шри-Ланка, Энэдхэг, Франци, Польшо мэтын гүрэнүүдтэ эмхидхэгдэһэн ехэ-ехэ выставкэнүүдтэ хабаадажа һайшаагдаа.

Бадмаева-Дашицыренова Валентина Цыбикжаповна хадаа бүхы юумэндэ дүйтэй хүн. Һүхэ бариад дархалжа байха. Арһан гутал, ямаршье малгай оёжорхихо. Бэшэ хубсаһа хунараа хуу өөрөө оёдог юм. Гипс гэжэ сагаан шабараар элдэб багуудые хээд һууха. Мүнгэеэ хайпуулхын тула элдэб янзын ехэ бага амһартануудые хээд байха юм. Хараха янзада энеэбэнеэб гээд, аалишаг юумэн ябахал даа. Туламжадаа байхадаа, гэртээ хашаад, өөрөө мастерской дархалжа, тэрээн соогоо һуужа, аргагүй гоё һайхан олон зүүдхэл бүтээгээ бэлэй.

Валентина Хэшэгтэ нүхэрөө дарханайнгаа ажалда һургаа. Мүнөө хоёр дархашуул гэртэхи мастерской соогоо зэргэлжэ һуугаад дархална. Эдэнэй айл болоод байхада, һайн, ехэшэг гэр-байра үгтөө һэн.

Хэшэгтэ Жанаевич Дашицыренов һайхан энэ ажалда япала дүй дүршэлтэй болоо. Хутага, һиихэ, бугааг мэтые дархалжа, хэдэхэн выставкэдэ хабаадаа юм.

Захаамин нютагай суута дархашуулай уг залгаһан басаган нэрэ түрэтэй, ехэ дархан болоо. 1980 ондо СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн болоо юм. Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин уран һайханай соведэй гэшүүн, арадай уран бүтээлэй комиссиин түрүүлэгшээр һунгагданхай. Олон дархашуулайнгаа уран бүтээлнүүдые хинан харалсадаг, дутуу дундыень заалсадаг, Москвагай магазин-салондо эльгээгдэхэ гү, али элдэб выставкэнүүдтэ ошохо юумэнүүдые шалгалсаха уялгатай гээшэ.

Аюушын (һалюуе дарханай) бага басаган болохо Бадмаева Цыремжит Аюшеевна гээшэ Валентинын түрэһэн эхэ. Цыремжит Аюшеевна хадаа залуу наһанһаа эхилжэ, нютагтаа малшанаар олон жэлэй туршада ажаллаа. Үнэн сэхэ сэдьхэлтэй, габшагай шанга, ажалай түрүүшүүлэй нэгэн ябаа.

Манай гүрэн түрэ эрхим малшан Цыремжит Аюшеевнада Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудые барюулаа. Тубанов Бадма-Даша эсэгэнь — баһал түрүү малшан, мүнөөшье хүдэлһөөр.

Иигээд бодоод үзэхэдэмнай, ажалша бэрхэ эхэ эсэгын басаган, угтанайл үри, угаа уһанда алдаагүй, бэлигтэйл хүн байна гээшэ.

Хэшэгтэтэн Должон гэжэ басагатай. Гурбатай болохоёо байһан басаганиинь нёдондо эхэ эсэгэ хоёройнгоо сүлөөгүй дархалжа һуутар, хажуудань ерэбэ ха. Эсэгынгээ бэлэн болгоод байһан улаан шүрэтэй бэһэлиг абаад, алха гартаа барижа, тэрэ бэһэлигыень хобшышотор тоншожо оробо. Эхэ, эсэгэнь хараад, ехэ хүхилдөө, басагаяа хараагаашьегүй ха. Зүб даа, хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа гээшэнь гараа. Должониинь ехэ болоходоо, баһал дархан болохо аалам?

Энэ залуу айлай мастерской соо алха дүшын ханхинаан бү таһараг лэ даа!..

Л. БАТОЖАБАЙ.

СССР ба МНР-эй хоорондохи Договорто гарай табигдаһаар 40 жэлэй

ХАНИ БАРИСААГААР ҺАЛБАРҺАН НЮ...

Социалис Монголой амжалта ба дабшалтанууд үнэхөөрөөшье анхармаар. Монгол хүн мориноо буужа, мотоциклда һуунхай, машинын руль бахим шангаар адханхай. Хооһон хуудам талада үльгэр соохидол хото городууд урган бодоно. Тэдэнэй нэгэн — Эрдэнэт, монгол-совет хамтын предприятиин хото мүн. Зэдмолибденэй ашагта малтамал шанаржуулдаг, Ази түбидөө асари томо энэ комбинат МНР-эй хилын саанахи оронуудта худалдадаг бүхы продукциин гурбанай нэгые үйлэдбэрилдэг юм.

1978 оной декабрь соо эрдэм ухаан болон техникын бүхы туйлалтануудые бэедээ ашаглан шэнгээһэн, энэ комбинадай түрүүшын ээлжээн үйлэдбэрилэгшэдтэ тушаагдаа һэн. Харин хоёр жэлэй саада тээ, хараалагдаһан саг болзорһоо холо урид, Эрдэнэтын комбинат дүүрэн хүсэндөө орожо, эршэ түгэсөөр хүдэлжэ эхилһэн түүхэтэй.

Сэхыень хэлэхэдэ, Монгол һайхан орондо ябахадаа, хоёр арадай аха дүүгэй хани харилсаанай дэмбэрэлгэ нүлөө үзөөгүй ямаршье һалбари, ямаршье предприяти гү, али ажахые олохогүйт. Улаан-Баатарһаа зүүн тээшээ аяар 300 гаран модоной газарта оршодог Хэнтэйн аймагаар ябахадаа, энэ хэлэгшэдээ олохон жэшээ олооб. Тэндэ би малшадаар, таряашадаар, партийна болон ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй, юрэдөө, элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдээр уулзааб. Үндэр-Хаандахи «Хэрлэн» гэжэ һангай ажахын үнинэй малшан Д. Ламжав нютаг нугадаа болоһон хубилалтанууд тухай айхабтар омогорхолтойгоор хөөрөө бэлэй. Тиихэдээ сүм оньһожоруулагдаһан һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэритэй танилсуулаа. Бүлэг совет мэргэжэлтэдэй аха заха болохо Г. О. Тельтаевтай удаан яриилдааб. Зоотехник мэргэжэлтэй энэ хүн Монгол орон ерэхынгээ урда тээ Казахстанай хойто хубиин нэгэ областьда совхозой директорээр нилээд удаан хүдэлһэн намтартай. Хурхын һангай ажахын директор, МНРП-гэй XVIII съездын делегат Чулунбаатар, парторганизациин секретарь Наванцэрэн гэгшэд шэнэ газарта оройдоол гурбан жэлэй саана байгуулагдаһан ажахынгаа СССР-эй техническэ туһаламжын ашаар гайхалтай түргэн урган бодоһон тухайнь манда хөөрөө һэн. 3-дахи барилгын совет трестын коллективэй хубита эндэ илангаяа ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Барнаулһаа ерэһэн инженер Николай Романович Попов ашатай үрэтэй зүбшэл заабари үгэжэ, ажал хүдэлмэриин урагшатай ябалгада сэхэ нүлөөлөө бшуу. Юрэдөө, нэгэ шэглэлтэй Комплексно программын ёһоор Монгол ороной хүдөө ажахын валова продукциин хэмжээн 2000-дахи ондо мүнөө үеынхиһээ хоёр дахинаар ургаад байха жэшээтэй юм.

1961 онһоо эхилжэ, Монгол орон социалис индустриализациин замда шэлжэн ороо һэн. 1966 ондо баталан абаһан Программа соогоо МНРП аграрно-индустриальна ороноо индустриально-аграрна болгохо зорилго тодорхойлоо һэн. Партиин XVIII съезд энэ стратегическэ хараа шугамай үнэн зүбые баримталан һайшаагаад, СССР-эй технико-экономическа туһаламжада түшэглэн, индустриин шэнэ һалбаринууд байгуулагдажа, амжалтатайгаар хүгжэжэ эхилээ һэн. Тэрэ тоодо ашагта малтамал шанаржуулгын, элшэхүсэнэй-түлишын, түмэр буйлуулгын, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгын промышленность ороно. СССР-эй барижа үгэһэн гү, али тэрэнэй туһаламжаар шэнэлэгдэн һэльбэгдэһэн предприятинууд мүнөө республикын промышленна продукциин диилэнхи хубиие үйлэдбэрилэн гаргана. 1981—1985 онуудта харилсаа холбоонoймнай хэмжээн хараа байса ургаба. Юрэдөө, энэ хугасаа соо Советскэ Союзай халуун хабаадалгатайгаар арадай ажахын шухала удхa шанартай 340 объект шэнэлэгдэһэн гү, али үргэдхэгдэһэн байна. Совет дүй дүршэл, онол арга, түрүү технологи үргэнөөр орон дотор нэбтэрүүлэгдэнэ. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх энэ ушарые онсолон тэмдэглэхэ зуураа, СССР-эй, аха дүү социалис оронуудай баян дүй дүршэл шудалха, өөһэдтөө нэбтэрүүлхэ гээшэ шэнэ амжалтын найдамт... һэн мүн гэжэ ...

Социалис ... экономикын, со... ба туйлалтануу... ажаһуудалай ха... ургалта тэрээ... рондын холбо... үргэдхэ хэрэг... лөө. Мүнөө ма... эй, ООН-ой, ... рондын эмхину... хэтэ гэшүүн ...

Аха дүүгэй м... ни барисаан, ... холбоон дэлхэй... рэнүүдэй нэгэ... гүй хуби бо... Азида ба бүхы... хэй дээрэ ... аюулгүй бай... найдамтай түш... Хоёр арадаймн... саан социалис ... зорилгонуудые ... үдэрһөө үдэртэ ... лөө үзүүлжэ, Монгол ороной ... гэ шэнжэнь бо...

Э. ТУ...
монго...

Улаан-Баатар.

Владимир НАМСАРАЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

* * *

Тоонто һайхан газарайнгаа
Тунга зоолэхэн хүрьһые
Тулган бата зогсоогүй хүн,
Түрэл баян хэлэнэйнгээ
Түбшэн аажам аялгаар
Толто зүрхөө жэгнээгүй хүн,
Түни буряад заншалайнгаа
Үни урдын шэнжэ шанар
Үнэн сэдьхэлдээ тахяагүй
хүн —
Тэнсэл гээшые мэдэхэгүй
Түбиин эршэтэ тэмсэлдэ
Туһатай байха аргагүй.

Түрүү үзэл баримталһан
Тэмсэл ехэтэ байлдаанда
Тухатай байха аргагүй.

* * *

Мүноо, нүхэд,
Үнөөр сэдьхэжэ зэргэдээ —
Архан хүлэгэйнгоо бэеэ,
Архиин арбан гурбан
жолоое
Ара гэдэргэгүй таһалжа
хаяя.

Тиигээд, нүхэд,
Иигээд байхынгаа зэргэндэ—
Архиингаа ташуур —
тамхиие
Тархиин эрьюу хорон гэжэ,
Таһа хорин, хухалжа хаяя.

Саашань, нүхэд,
Сэмсэгэр болоо
зоргондоо —
Бэлэн шашаг болошонхой
Бэлин шэбшэг үгэнүүдээ
Бэлэн мүрөөр мартажа хаяя.

* * *

Тугаар һаяынгаа
нэгэ юумэ
Түлгэн мартажа
маргаха аад,
Табатай наһанайнгаа
нэгэ юумэ
Тодо һанахамни —
гайхалтай.

Үглөөгүүр үдэлһэн
дуута аялгаа
Үлэгүй мартан
зобохо аад,
Үхибүүн наһанайнгаа
үлзы аялга
Үгэгүй гунгэнэхэм.
гайхалтай.

* * *

Дуран тухайдаа
Уран дуумнай
үсөөрхэдөөл аа гү!
Дуран тушаа
Урин суумнай
бүдэхироол аа гү!
Инаг гансаяа
Ирагуу магтахаа
маргана гүбди!

Эжэл ханияа
Энхэрэн ябахаа
эшэнэ гүбди!

Арюун хүсэлөө
Аятай дуулаха
үе ха юм.

Сарюун һанаагаа
Солорхон дуудаха
үе ха юм.

Залаа мэдэрэлээ
Золдоо дэшүүржэ
мохооно гүбди!

Дээжэ энхэрэлээ
Дээгүүр һаналаараа
мухоонэ гүбди!

* * *

Үглөө бүхэндэ
наран мандана,
Үлгэн дэлхэйдэ
найдал мүндэлнэ.

Дайдын шарай
сэлмэг жаргана,
Дууша шубууд
солгёон жэргэнэ.
Наран мандана
үглөө бүхэндэ—
Найдал мүндэлнэ
сэдьхэл бүхэндэ.
Байгаалитай адли
баһал досоош
Болтогой лэ,
Наранай гарашаха!

* * *

Амисан амидабал,
Амилха агаараа сэгнэхэш.

Ангажа алдалбал,
Амсаха үһаяа сэгнэхэш.

Харанхыда оробол,
Халуун нараяа һанахаш.

Хэнзэ гансаардабал,
Ханияа үгылэн һанахаш.

Арюун агаар
Амиды ябахадаш хододоо.

Арюун үһан
Амиды мэндэдэш хододоо.

Эрьехэ наран
Элшээрээ шараха хэтэдээ.
Эрьюу зантай һаа,
Эжэлгүй хэнзэлши хэтэдээ.

ҺОНЮУШАХАН БАЯРМАА

(Богонихон үгүүлэлнүүд)

1. ГАНСААРАН

Табатайхан Баярмаа гансааран үлэнхэй. Гэр соо хонжон. Гансал ханын часын нэгэ жэгдээр сохилон ябаханъ дуулдана.

Баярмаа эдеэлжэ дүүргээд, эжынгээ халаагаад ошоһон үһаар амһартаяа угааба. Захаараа улаан тахяануудые уралжа оёһон аршуулаар ялайса аршаба. Тиигээд, саашань саарһа, элдэб үнгын шэрэ карандаш урдаа дэлгэжэ, зурахаяа бэлдэбэ. Түр зуура бодолгото болоһон бэеэрээ һургуулида ошожо ябаһан хүршынгөө Хандые зуража эхилбэ. Гартань шара сүүмхэ барюулба.

Тиигэжэ байтараа гэнтэ атаархадаһаниинь хүрэбэ.

— Үшөө нэгэ зунай үнгэрхэдэ, үһанда орожо, сэсэг түүжэ сэнгээд, басагамни, һургуулида орохош,— гэжэ абань хэлээ һэн. Үбһэеэ сабшаад, мойһо, нэрһэ түүгээд байхабди,— гэжэ эжынь нэмээ.

— Газаагаа сагаан, хүхэ, ягаан, улаан сэсэгүүдые тарихабди, би үһалхаб. Тиигээд гоёхон баглаа бариад һургуулида ошохоб даа,— гэжэ һанахадань, Баярмаагай досоонь гансата хүхюутэй болоодхино.

2. ҺАЙН ШААЗГАЙ

Гэнтэ газаань нэрэ һурагүй шаханаан дуулдаба. Баярмаа сонходоо гүйжэ ошоод, шагааба. Хорёо соохи саха дээрэнь нэгэ алаг шаазгай һуушанхай, абяатайгаар шахана-на.

Гэнтэ зуг татаад, шагнаархана. Хүн зон намайе, юрэдөө, шагнажа, хаража байна гээшэ гү гэжэ һанаагаа зобоно хэбэртэй. Ногоон хилэнгээр гоёогдонги ута хара аса һүүлынь саг үргэлжэ һэрбэлзэнэ. Тиигэһээр хэлэхэ юумэниинь дууһаба ха. Шаазгай шамдуухан нүгөө үйлсэ руу ондого-сондого ниидэшэбэ.

«Шаазгай үглөөгүүр шахахаа һаа, һайн айлшаниие зугнэхэ, үдын хойно һаа — муу, тэрэниие үлдэхэ юм»,— гэжэ нагса эжынь хэлээ һэмнай.

Наран мүнөө тэрүү тэрэ зүүн Хонти хадын дээрэхэнэ, һаяхан шэдүүлһэн бүмбэгэдэл, уарагдажа байна. «Тиигээ хадаа энэ һайн шаазгай»,— гэжэ Баярмаа шиидэбэ.

Ц-Х. ДАРИБАЗАРОВА.

Түлеэ оруулнабди
гэртээ,
Туһаламжамнай
горитой,—
Нэгэ-нэгэшье тэбэри
Нилээдгүйхэн нэмэри.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ
фотоэтюд.

Бүдамшуу

ГЭМЭЭ ЗУЗААРУУЛҺАН ГЫРГЕЕВА

Мүнгэн һангай хүдэлмэридэ урда тээнь мэргэн тоти болоһо хүсэд дүршөөгүй, мэргэжээгүй Светлана Гомбоцыреновна Гыргеевае Түнхэнэй агропромышленна нэгэдэлэй ахамад бухгалтераар томилходоо, энэ тушаалда тэрэнэй хэр зэргэ зохихо, хэрэг ажалаа урагшатайгаар ябуулжа шадаха байһаар хэншье һонирхоогүй байшоо.

Тиигээд лэ главбухай тушаалда гэнэгүйхэнөөр гэнтэ дэбжүүлэгдэхэдээ, Гыргеева гээшэмнай дотороо гайхажа гэлыжэ баясаһандаа гэхэ юм гү, шэнэ тушаалайнгаа харюусалгые хүсэд хайхарангүй, хамаг тэрэ шухала мэдэрэлээ хойшолонгүй хаяжархиһан байгаал. Энэ ушарые юугээр баримталалтайб гэхэдэ, бухгалтеридээ кассиргүй байбашье, Госбанкһаа мүнгэ абаха болоходоо, түдэгэсэжэ, бодолгото боложо байгаагүй. Харин «хэн нэгэнэй халха нюураар абтана бэзэ, үгышье һаа, өөрөө яагаа хүнбиб, бүгэдын таниха, мэдэхэ нютагай хүн гээшэлби» гэжэ бодомжолбо. Тиигээдшье ахамад бухгалтераар томилогдоһон минии өөрөө, үнэн бэеэрээ мүнгэ абахаа орожо ерэхэдэ, Госбанкда хэн арсажа, кассын ээзэниие дурдажа байхаб, эриһыемнил үгөөд, тэхэрюулнэ бэзэ гэжэ анхан түрүүн өөртөө баталаа һэн.

Нэгэдэлэйнгээ хүдэлмэрилэгшэдтэй байн байтараа танилсажа, дадалсажа үрдөөд, ажалайнгаа ябасые адаглажа үзэхэдэнь, юрэдөө, хүн бүхэн даалгагдаһан хэрэгтээл шунажа, хажуу тээшээ хараха сүлөөгүй ажаллана хэбэртэй. Тиигээдшье командировкын, шангай, бэлэг сэлэгэй мүнгэ эрихэһээ бэшэ, бухгалтериин хэрэгтэ хамааралсаха хүнэй огто үгы байһые һайн ойлгобо, Госбанкһаа мүнгэ абаад хүдэлмэрилэгшэдтөө тараажа байхыемни сохом, юрэдөө, хэншье хинана, шалгана бэшэл, тиимэһээ өөрөө өөртөөл эзэн гээшэ хаб гэһэн һанал тэрэнэй сэдьхэл бодолые эзэлбэ, горидол хурисалай гарьха һабараар гэжэгэнүүлбэ. Тиигэһээр байтараа, хурим түрэдэ, сэрэгэй албанда үдэшэлгын ёһололдо уряалтайгаа, тэндэ барюулха бэлэг сэлэгэй мүнгэнэй аргагүй хэрэгтэй байһые ойндоо оруулһаар, чек дээрээ талын хүнэй халха нэрэ табижа ерээд, Госбанкһаа 400 түхэриг һуулижархёо һэн. Тэрэ мүнгэеэ бухгалтериингээ дансада оруулангүй, хэдэн үдэр шагнаархаад үзэбэ. Хэншье нэхэбэгүй, дахабагүй. Хонжэнхэн үе үргэлжэлжэл байба. Тиигэһээр тэрэ 400 түхэригшье хубиинь хэрэгээр, хабарай саһандал хайлаад һалаа һааб даа. Һара тухай сагай үнгэрхэдэ, «һанаһанаа хүсэлдүүлхэ, һарбайһанаа абаха» аргатай, өөрөө өөртөө эзэн «шэдиеэ» ухамайлһан Светлана Гыргеева мүнөөхил чегээ урдаа мэтэ хуурмагаар зохёожо, Госбанкһаа 450 түхэриг мүнгэ үбэршэлөө һэн.

Хуурмаг аргаар хииһээ һабардаһан мүнгэн мүр улагүй юм байна даа, саашань ялтайб гэжэ Гыргеева бодомжолһоор байтараа, нэгэ ушартайхан зүйл ухамайлжархиба хэбэртэй. Нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ Л. А. Пахахиновагай нэгэтэ командировкодо гү, али үбшэлөөд байхадань һэн гү, юрэдөө, салин абаха ведомость дээрэ тэрэнэй гар табигдаагүй байгаа. Гэбэшье Светлана Гыргеева ведомостиин бүхы мүнгэнэй тооe кассаһаа гаргашалагдаһанда баталаа. Харин үгтөөгүй үлэһэн 149 түхэриг өөрөө хамажа үбэршэлжэрхёод, «салин мүнгэеэ эзэниинь абаһан аад, гараа табихаяа мартаа, бишье сбёоронгүй үлэһэн байгааб» гэжэ һэнгэргүйгөөр мэлзэжэрхиһэн байна.

Ажал дээрээ анханһаа захадууһагүйгөө ойлгоһон С. Г. Гыргеева Түнхэнэй агропромышленна нэгэдэлдэ ахамад бухгалтерай, мүн кассирай зиндаануудые иигэжэл дурааараа эзэлжэ эхилһэн юм.

Хомхой түл «хүхэхэ бүреэ дэхэхэ» гэлсэдэг гээшэ. Эгээл энээн шэнги Госбанкын болон агропромышленна нэгэдэлэй захиргаанай зүгһөө хиналта шалгалтагүй байһан ушар С. Г. Гыргеевагай амсажа ханаһан «амтые» улам дэбэргэһэн, шулһыень бүри хүдэлгэһэн байгаа. Тиигэжэ энэ хүйхэрнай гурбан һарын турша соо гэнсахан солхообгүйгөөр 1 000 түхэриг һуулижархиһан байгаал. Тиигээдшье саг нүгшөөжэ удаан байлтагүй, урда мэтэ «үһан мүртэй» хэрэгээ үргэлжэлүүлээ һэн. 1983 оной ноябрь һарын кассынгаа тоосоо тушаахадаа, 235, 236, 237 номертойнууд гаргашын гурбан ордер ходолжорхибо. Тэдээн дээрэ дүн хамтадаа заагдаһан 220 түхэриг кассынгаа һурамхи абдарһаа хамаа һааб даа. Тиигэһээр хүхэшье, ногооншье, улааншье шарбуунсануудые нээлгэтэй кассаһаа Гыргеева һуулижа, һубижа эхилээ һэн.

Аргамжын эршэ хэды эрьеэшье һаа, абиртажа дууһадаг, үзүүр захань хэзээшье үзэгдэдэг гээшэ бэзэ. Тэрээн шэнги С. Г. Гыргеевагайшье гэнэтэйхэн мэхэ гохын үзүүр захые суг хүдэлдэг хүнүүдынь тухайлаа ха. Тиигээд лэ, дура зоргондоо ороһон кассир-бухгалтер гэм замынгаа гарза һүбые зарим тэдыгээршье бүглэхэ бүтүүлхэ, хааха сагаалха гэжэ оролдобо. Захиргаанайнгаа даргын, тэрэнэй орлогшын гар табилгатай мүнгэнэй тоосоото гаргашын саарһануудые суглуулжа оробо. Тэдэньшье мүртэй «газар хороожо» үгэбэгүй, 470 түхэригэй болоол һэн ха.

Нэгэтэ нэгэ үдэр, сэлмэг тэнгэриин сахилгаан шэнгеэр Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ахамад бухгалтерай орлогшо С. Г. Гыргеевагай таһагта шалгалта хэхэеэ орожо ерэбэл даа. Хуби заяанайнгаа һүреэтэ сохилто мэтээр энэ ушарые хүлеэжэ абаһан ахамад бухгалтер, үшөө тиигээд кассир зиндаатай Гыргеева хамаг бүхы дансаяа хуруу хухадгүй дэлгэжэ үгэхэ баатай болоо һэн. Табан үдэр соо хэһэн шалгалтынгаа дүн согсолһон Хүдөө ажахын министерствын этигэмжэтэ:

— 4862 түхэриг үбэршэлһэн байнат. Энэ ямар ушарһаа, юундэ хэгдээб гэһэн тайлбари бэшэгты,— гэбэл даа.

Уй-хай, үһа нюдэн болоһон С. Г. Гыргеева үригдэһэн мүнгэеэ шэнэ жэл болотор бусаахалби, дадаһан тушаалдам даб дээрээ үлөөгыт,— гэжэ гуйгаа ха. Гэбэшье шалгалтын материалнуудые хаража үзөөд, С. Г. Гыргеевае тушаалһаань дары сүлөөлжэ, хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха хэрэгыень районой прокурорто дамжуулһан байна.

Энэ ушарай юун дээрэһээ болоһон тухай Түнхэнэй районой партийна, совет органуудай һанамжые дуулаха дуран хүрэнэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-95, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-42-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 3... Н-00320. Заказ № 9. Индекс 0464...